

MEDDELELSER

FRA

DET NORSKE MYRSELSKAP

Nr. 1.

Februar 1913.

11te aargang.

Redigert av Det Norske Myrselskaps sekretær, torvingeniør J. G. Thaulow.

DET NORSKE MYRSELSKAP

1902—1912

EN HISTORISK OVERSIGT

DET NORSKE MYRSELSKAPS væsentligste opgaver er at faa vore myrers utnyttelsesmuligheter undersøkt, samt at foreta forsøk med, gi veiledning i og sprede kundskap om myrenes tilgodegjørelse ved opdyrkning, til brændtorv og torvstrø og forøvrig paa alle de maater, hvortil de er og i fremtiden kan bli tjenlige

---

MYRSAKENS FREMME FØR DET NORSKE MYRSELSKAP BLEV STIFTET

TANKEN om at faa stiftet en landsforening med det formaal, at virke for vore myrers tilgodegjørelse, er ikke ny.

Da *Det Kgl. Selskap for Norges Vel* blev stiftet — den 29 december 1809 — var ogsaa myrenes utnyttelse en av de store saker, dette selskap hadde sat sig som opgave at virke for. Det besluttedes at gjøre et forsøk med dyrkning av myr for at vise, at det var et lønende foretagende og paa den maate bidra til myr dyrkning i almindelighet.*) I den anledning fik selskapet overlatt Ustmyren 10 km. søndenfor Trondhjem, en del av de bekjendte Heimdalsmyrer. Flere tilstøtende omstændigheter bidrog imidlertid til, at man i den første tid ikke kom længer end til at opmaale myren. I aarene 1840—1856 foretok imidlertid selskapet ganske omfattende dyrkningsforsøk paa myren.***) Ogsaa paa andre maater virket selskapet i aarenes løp til myrsakens fremme.

I et foredrag, som landbruksingeniør *U. Sverdrup* avholdt i Det Kgl. Selskap for Norges Vel den 30. mars 1894, henviste han til »Svenska Mosskulturforeningens« virksomhet og antydet i det efterfølgende ordskifte, at tiden nu burde være inde for dannelsen av et eget norsk myrselskap, men han haabet, at Det Kgl. Selskap for Norges Vel eller staten vilde ta sig av saken og præses lovet, at myrsaken vilde bli skjænket al fornøden opmerksomhet fra selskapets side.***)) I de efterfølgende aar blev der i selskapets møter avholdt foredrag om myrsaken og i selskapets tidsskrift blev der indtat mange gode artikler om saavel myr dyrkning som torvindustri.

Staten har ogsaa utrettet adskillig til myrsakens fremme. Der blev saaledes omkring midten av forrige aarhundrede indkaldt fra Sverige flere specialister i *myr dyrkning*. Disse reiste paa statens bekostning omkring i enkelte distrikter for at veilede befolkningen med hensyn til myrenes opdyrkning. For at skaffe penger til opdyrkingen blev der av statsmagtens oprettet et særskilt *myr dyrkningsfond*, hvorav man kunde laane billige penger. Imidlertid viste det sig, at de da anvendte myr dyrkningsmetoder ikke altid var helt hensigtsmæssige og myrsaken kom efterhaanden i miskredit. Myr dyrkningsfondet blev mer og mer benyttet til opdyrkning av fast mark, skiftet navn og heter nu jorddyrkningsfondet. Til sænkings- og uttapningsarbeider, som for en stor del er av betydning for myr dyrkingen, er der i aarenes løp bevilget store summer. Fra midten av sekstiaarene paabegyndtes avgrøftning av Aasmosen og fra midten av syttiaarene blev det ved Norges Landbrukshøiskole foretat dyrkningsforsøk paa denne hvitmosemyr. Disse forsøk blev

*) »Tidsskrift for det norske Landbruk« 1894 side 126.

***) Brynjulf Schmidtnielsen: »Heimdalsmyrene« 1912.

***)) »Tidsskrift for det norske Landbruk« 1894 side 170.

senere nedlagt i omkring 12 aar, men paabegyndtes igjen i 1896 under docent *Landmarks* ledelse. Nu er forsøkene helt nedlagt.

For at fremme *torvindustrien* blev *P. Chr. Asbjørnsen* i aaret 1864 ansat som torvmester og leder av statens torvdriftsundersøkelser eller som det officielt het »*Bestyrer av offentlige undersøkelser til fremme av en forbedret torvdrift.*« Som saadan blev han staaende, indtil han i 1876 tok avsked, hvorefter stillingen blev ophævet. Fra 1. januar 1898 var nuværende overlærer *A. Dal* ansat som torvmester i Finmarkens amt og bestyrer av Finmarkens torvopsyn.

Fra 1. juni 1907 er ledelsen av torvdriften overtat av skogforvalterne i vest og øst Finmarken. Staten har ogsaa i aarenes løp bevilget flere stipendier til lardbruksfunktionærer og andre for at studere saavel myr dyrkning som torvindustr i utlandet.

Aar 1889 paabegyndte agronom *G. E. Stangeland* efter foranstaltning av dr. *H. Reusch*, bestyreren av »Norges geologiske undersøkelser«, systematiske myrundersøkelser i forskjellige deler av landet. Stangeland har saa utarbeidet en række beretninger herom, utgit av »Norges geologiske undersøkelser«. Disse danner et værdifuldt bidrag til kjendskapet om vore myrsers beskaffenhet, men var desværre kun en god begyndelse og er senere ikke fortsat. De sidste beretninger utkom 1904.

Det kan ogsaa nævnes, at forhv. gaardbruker *Peder Senstad* i et litet skrift »*Torvbrug*«, utkommet i 1894, henviser til »*Svenska Mosskulturforeningen*« og uttaler ønsket om, at myrsaken maa bli optat paa samme maate i vort land.

I et foredrag i »Statsøkonomisk Forening« 29. mars 1897 slog konsul *Axel Heiberg* til lyd for dannelsen av et »*Skog- og Myr dyrkningsselskap*« for det hele land. Dette resulterte som bekjendt i dannelsen av *Det Norske Skogselskap*, mens myrsakens organisation fremdeles fik vente.

Imidlertid hadde ogsaa tanken om at faa dannet *stedlige myr selskaper* været oppe flere steds i vort land.

Den 18. november 1856 stiftedes *Romsdals Myr dyrkningsselskap* med sæte i Molde.*) Selskapets formaal skulde være at kjøpe myrer, opdyrke disse og derefter sælge dem igjen i større eller mindre parceller.***) Det blev imidlertid meget vanskelig at skaffe de fornødne penger, og den 8. december 1862 blev selskapet besluttet opløst. Kanske ikke mindst fordi myr dyrkningen i de tider ofte blev en skuffelse.

Den 22. oktober 1896 stiftedes *Bergens Myr dyrkningsforening* med sæte i Bergen. Denne forening har vist sig at virke meget godt og er i høi grad populær i distriktet. Foreningens formaal er at fremme dyrkningen av myrstrækninger i Søndre Bergenhus amt ved at utdele bidrag til myr dyrkning. Pengemidlene erholdes ved medlemskontingent og gaver, ved indvundne renter, ved bidrag fra amtets landhusholdnings selskap og ved statsbidrag. I indeværende budgettermin har Stortinget

*) »Meddelelser fra Det Norske Myrselskap« 1905 side 78.

***) Altsaa den samme tanke, som nu er optat av »Myr dyrkningsfondet«.

bevilget foreningen i statsbidrag 7000 kr. Foreningen benytter de offentlige landbruksfunktionærer til paa sine reiser i distriktet at undersøke de indkomne andragender om bidrag og utarbeide omkostningsoverslag, hvorefter foreningens styre utdeler $\frac{1}{4}$ av opdyrkingens kostende som præmiebidrag. Bidragene utbetales efterhaanden som arbeidet blir færdig. I aaret 1912 bevilgedes hertil 12377 kr. for opdyrking av tilsammen 560,7 maal myr.

Fra 1896, da foreningen blev stiftet, og indtil utgangen av aaret 1912 er der — efter fradrag av bevilgede, men ikke anvendte og derfor indtagne beløp — bevilget av foreningen 108026 kr., som fjerdedels bidrag til 824 dyrkningsfelter med et samlet areal av 5190,3 maal myr og omkostningsoverslag 432165 kr.

5190 maal veldyrket myr betegner en tilvekst av 865 kjøer, regnet efter 6 maal pr. ko.**)

Medlemsantallet er 459.

Formand har hele tiden været kontorchef *Edv. G. Johannessen*.

FORBEREDELSE TIL DANNELSE AV DET NORSKE MYRSELSKAP

ET AV DE STØRSTE MYRDRYKKNINGSARBEIDERE, som hittil er utført i vort land, er de av avdøde statsraad *Astrup* i aarene 1886—1897 paa egen bekostning opdyrkede myrer paa ejendommen *Svanviken* i Eide herred paa Nordmør.***) Efter *Astrups* død vaaren 1898 skjænket arvingene eiendommen til »Foreningen til Motarbeidelse av Omstreifer-væsenet«.

Denne forenings energiske generalsekretær sogneprest *J. Walnum* skrev i aaret 1900 nogen artikler i »Morgenbladet«, hvori han paany slog til lyd for dannelsen av et myrselskap for det hele land og fremholdt hvilke opgaver et saadant selskap burde ha. Spørsmålet blev saa drøftet i pressen rundt om i landet og der hævet sig røster baade for og imot. Resultatet blev, at der blev nedsat er komite for at forberede dannelsen av et myrselskap.

Komiteen bestod av følgende herrer:

Statsminister *Gunnar Knudsen*.

Godseier *Kai Møller*.

Direktør *J. Hirsch*.

Landbruksingeniør *U. Sverdrup*.

Konsul *Axel Heiberg*.

*) »Bergens Myrdrkningsforenings aarsberetning« 1912 side 12.

**) »Landbrukstidende« 1907 og »Meddelelser fra Det Norske Myrselskap« 1907 side 77.

Kammerherre *Haaken Mathiesen.*
 Godseier *C. Wedel Jarlsberg.*
 Borgermester *S. Arctander.*
 Statsraad *E. M. Enge.*
 Statsraad *H. Foosnæs.*
 Toldkasserer *A. Vinje.*
 Stortingsmand og lensmand *S. K. Aarnæs.*
 Stortingsmand og gaardbruker *Andorsen Grimsoe.*
 Stortingsmand og gaardbruker *P. A. Larsen.*
 Stortingsmand og lærer *T. E. Myrvang.*
 Godseier *C. Sissenér.*
 Torvmester og overlærer *A. Dal.*
 Sogneprest *Ɖ. Walnum.*

Nu kom der imidlertid et nyt moment, som bidrog til at paaskynde dannelsen av et myrselskap.

Stenkulsprisene steg i aarene 1900—1901 høiere end nogensinde før, hvilket blev følgelig over hele den civiliserte verden og overalt drøftedes spørsmålet om at kunne bli mer uavhengig av stenkullene. Blandt andet fremkom paany tanken om at kunne benytte brændtorv, der jo rigtignok i en meget primitiv form brukes i stor utstrækning i enkelte land, ikke mindst blandt kystbefolkningen her i vort land. Talrike var de forslag, som blev fremsat om av torven at kunne fremstille et mer bekvemt og værdifuldt brændsel. Statsmagtene bevilget i flere land store summer for at fremme denne sak. Norges Storting bevilget i aaret 1901 et stipendium paa 2500 kr., for at en teknisk kyndig mand skulde studere spørsmålet i utlandet. Dette stipendium blev av Landbruksdepartementet tildelt ingeniør *Ɖ. G. Thaulow*, som da i løpet av sommeren og høsten samme aar foretok en studiereise i Europa og Amerika.

Landbruksdepartementet hadde forlangt av stipendiaten, at han efter hjemkomsten, under forutsætning av Stortingets bifald, skulde overta en stilling som torvmester for det hele land søndenfor Finmarken. Der blev fremsat en kgl. proposition herom for Stortinget, og Stortingets landbrukskomite indstillet enstemmig paa postens oprettelse og bevilgning av de hertil fornødne midler. Da saa indstillingen kom til behandling i Stortinget den 30. november 1901 blev den ikke bifaldt med 54 mot 52 stemmer. 7 stortingsrepræsentanter var i voteringsøieblikket fraværende og 1 sykmeldt. Denne beslutning bidrog ogsaa til at paaskynde dannelsen av et myrselskap.

Den 29. oktober 1901 — et par dager efter at ovennævnte stipendiat var hjemkommet fra sin reise — holdt daværende fabrikerier, nuværende skogeier *Ɖ. Kleist Gedde* et foredrag i *Den Polytekniske Forening* om

»Myrsaken i Norge — nationaløkonomisk seet«.

I indledningen uttalte foredragsholderen bl. a. omtrent følgende*):

Myrsaken har nu hos os sin store og specielle interesse, fordi alt brændsel, særlig stenkul, er saa dyrt. Hos os kommer dertil den side av saken, at vi har en masse dyrkbar myr, mens vi paa den dyrkede jord kun avler halvdelen av det korn, som vi trænger. Endvidere øver vore store myrstrækninger en overordentlig stor indflydelse paa vor kornavl ved sine uheldige klimatiske indflydelser.

Efter at ha omtalt vore myrers areal og deres beskaffenhet fremsatte foredragsholderen spørsmålet om, hvad vi skal gjøre for at nyttiggjøre os myrene og indbød forsamlingen til at uttale sig herom.

Den Polytekniske Forenings daværende formand, direktør *F. Hiorth* takkede for det interessante foredrag, hvortil forsamlingen ga sit livlige bifald tilkjende.

I det efterfølgende ordskifte blev myrsakens forskjellige sider omtalt av en række herrer, hvoriblandt kan nævnes:

Overretssaksfører *J. I. Bruun*, statsraad *J. E. Mellbye*, amtsagronom *K. Monrad*, sekretær *I. Bjerknes*, sekretær *H. Rosendahl*, generaldirektør *Sam Eyde*, ingeniør *J. G. Thaulow*, oberst *Krag*, ingeniør *H. Furulund*, veidirektør *Krag*, redaktør *Sundt*, statskemiker *L. Schmelck*, distriktsingeniør *M. Leegaard*, foredragsholderen med flere.

Statsraad *J. E. Mellbye* anbefalte oprettelsen av et myrselskap i likhet med de utenlandske. Selskapet burde være privat, men støttet av staten og der maatte oprettes forsøksstationer.

Videre uttalte han, at der maatte spredes kundskap om myrsaken. Staten burde avsætte et fond til myr dyrkning og øve kontrol med pengenes anvendelse, men ledelsen maatte ligge hos det private selskap. Der burde ansættes en forsøksleder i myr dyrkning. Staten alene kunde ikke magte dette, privatmænd heller ikke, hvorfor et saadant selskap vilde være det bedste for myrsakens fremme. Denne tanke vandt tilslutning fra flere hold.

Tilslut uttalte den Polytekniske Forenings daværende næstformand, distriktsingeniør *M. Leegaard* omtrent følgende**):

Vi har iaften hørt om de slumrende millioner, som ligger nedlagt i vore myrer. Vi har hørt, at de kan nyttiggjøres for vort landbruk og skogbruk, for industri og teknik, at de kan være til nytte for vort forsvar o. s. v. Vi har ogsaa hørt, hvor litet der er gjort for at utnytte disse rigdomme og hvor langt vi i denne henseende ligger tilbage for andre land, f. eks. for vort naboland Sverige; men vi har dog ikke raad til at ligge tilbake. Det maatte netop være en stor opgave for teknikerne og særlig for Den Polytekniske Forening at fremme denne sak. Han vilde derfor stille følgende forslag:

*) »Landmandsposten« nr. 130 1901.

***) »Teknisk Ukeblad« nr. 49 1901.

Den Polytekniske Forenings direktion anmodes om at ta under overveielse sporsmaalet om nedsættelsen av en komite med det mandat at forberede dannelsen av et myrselskap og at fremlægge resultatet av sine overveielser i et senere møte.

Forslaget blev enstemmig vedtat.

I *Den polytekniske Forenings direksionsmøte* den 5. november 1901 besluttedes komiteen nedsat og som medlemmer valgtes:

Verkseier, ingeniør *Axel Amundsen*.
 Stortingsmand, ingeniør *Just Broch*.
 Direktør, kaptein *G. Bruun*.
 Oberstløjtnant *W. H. Færden*.
 Skogeier *Ɖ. Kleist Gedde*.
 Distriktsingeniør *M. Leegaard*.
 Generaldirektør *H. Nysom*.
 Landbrukskemiker *P. R. Sollied*.
 Ingeniør *Ɖ. G. Thaulow*.
 Direktør *Adam Worsøe*.

Valget blev referert i foreningens møte samme dag.

Den Polytekniske Forenings Myrkomite holdt sit første møte den 7. November 1901 og valgtes da som:

Formand ingeniør *Leegaard*.
 Næstformand oberstløjtnant *Færden*.
 Sekretær ingeniør *Thaulow*.

Formanden refererte en skrivelse av 2. november 1901 fra sogneprest *Ɖ. Walnum*, sekretær i den tidligere omtalte sittende myrdrkningskomite, med fortegnelse over denne komites medlemmer, og hvori han efter konferanse med statsminister *Gunnar Knudsen* hadde i opdrag at indby *Den Polytekniske Forenings myrkomite* til et møte i *Frimurerlogen* den 8. november 1901 kl. 5 em. under forutsætning av, at *Den Polytekniske Forenings myrkomite* sluttet sig til den ældre myrdrkningskomite og tiltræder samme.

Man enedes om at avgi møte og at erklære sig villig til at tiltræde den ældre komite. Men under henvisning til det i *Den Polytekniske Forening* stedfundne ordsките fandt man at burde opsætte som betingelse:

At myrdrkningskomiteen vil stille sig den samme opgsve som *Den Polytekniske Forenings myrkomite*, hvis mandat gaar ut paa at virke for tilgodegjørelsen av vore myrer ikke alene ved opdyrkning, men ogsaa ved myrenes utnyttelse i teknisk henseende. Forøvrig vilde man oppebi resultatet av et eventuelt ordsките under begge komiteers fællesmøte.

Den 8. november avholdtes *fællesmøte av begge komiteer* og myrdrkningskomiteen gik ind paa de av *Den Polytekniske Forenings myrkomite* opstillede betingelser, hvorfor samarbeide besluttedes.

Videre besluttet fællesmøtet at vælge repræsentanter til et *redaktionsutvalg*, som skulde forberede et oprop og forøvrig ordne den hele sak, før den forelagdes offentligheten.

Som repræsentanter for Den Polytekniske Forenings myrkomite valgtes:

Ingeniør *Leegaard*.
Skogeier *Kleist Gedde*.
Ingeniør *Thaulow*.

med varamænd:

Ingeniør *Broch*.
Kemiker *Sollied*.

Som repræsentanter for myr dyrkningskomiteen valgtes:

Statsminister *Gunnar Knudsen*.
Godseier *Kai Møller*.
Sogneprest *J. Walnum*.

Den Polytekniske Forenings myrkomite avholdt et nyt møte den 23. november 1901, hvor man besluttet, at redaktionsutvalgets mandat skulde være:

A) At gjøre utkast til et oprop, som skulde avfattes muligst kort og senere forelægges komiteen.

Som momenter for et saadant oprop mente man under redakti-
onen av samme at burde erindre følgende:

Myrselskapets formaal skulde være at virke for tilgodegjørelsen av vore myrer saavel ved opdyrkning som ved myrenes utnyttelse i teknisk henseende.

Formaalet skulde søkes naadd ved i sin almindelighet at utbrede kundskap om og vække interesse for opdyrkning av myrer og for tilvirkning av saadanne produkter, som kan utvindes av vore myrer, samt ved at belyse myrsakens store nationaløkonomiske betydning.

Som almindelige forutsætninger skulde i opropet nævnes, at myrselskapet vilde samarbeide med de av staten i samme øiemed oprettede institutioner og eventuelt gaa disse tilhaande, samt tilveiebringe samarbeide med eksisterende stedlige myrselskaper.

Selskapets opgaver skulde mer spesielt være:

At virke for opplysning om torvbrændelets sande natur og rette bruk, og for konstruktion av hensigtsmæssige ildsteder for torvfyring saavel for husbruk som for industrielt bruk, saaaat torvbrændsel i størst mulig utstrækning kunde komme til at erstatte stenkul og ved.

At oprette forsøksstation for myr dyrkning.

At gi anvisning paa hensigtsmæssige gjødnings- og forædlingsstoffer saasom kunstgjødsel, kalk, mergel etc.

At samle erfaringer fra andre land og at utgi interessetrækkende og veiledende skrifter om saken, la avholde foredrag og møter, samt

ved at tilveiebringe en muligst uttømmende beskrivelse av vort lands viktigste hittil ukjendte myrer.

At søke dannet stedlige myrselskaper.

Ved henvendelse til statsmagterne at irettelægge forhold, som kan lette saavel tilvirkning som forbruk av brændtorv og torvstrø, blandt andet at arbeide for nedsættelse av jernbanefragterne.

At arbeide for statsbidrag og tilskud av legater og offentlige fonds. Redaktionsutvalgets mandat skulde videre være:

B) At træffe et utvalg av repræsentative mænd fra det hele land til at undertegne opropet.

C) At ta under overveielse paa hvad maate der kunde skaffes midler til selskaps organisation.

D) At utarbeide et utkast til love og administrationsordning for myrselskapet og dets underavdelinger, eventuelt paa grundlag av love for lignende selskaper i andre land.

E) At søke efter en dygtig formand for myrselskapet.

F) At sørge for, at Den Polytekniske Forenings navn kommer frem i opropet.

De sittende myrkomiteers redaktionsutvalg avholdt sit første møte den 28. november 1901, hvori sogneprest *Walnum* fremla et utkast til oprop forfattet efter konferanse med ingeniør *Leegaard*. Dette blev gennemgaaet og drøftet. Likeledes et utkast til love.

Man drøftet derefter spørsmålet om en eventuel formand for myrselskapet og ingeniør *Leegaard* fik i opdrag at henvende sig til daværende amtmand i Kristians amt *Peter Holst*.

I et nyt møte den 6. december 1901 meddelte ingeniør *Leegaard*, at amtmand *Peter Holst* hadde erklært sig villig til at motta valg som redaktionsutvalgets formand.

Ingeniør *Leegaard* erklærte sig villig til at motta valg som redaktionsutvalgets næstformand og ingeniør *Thaulow* som redaktionsutvalgets sekretær.

De videre forhandlinger blev derefter utsat til et nyt møte, sammenkaldt av redaktionsutvalgets formand.

Dette møte avholdtes den 17. december 1901. Lovutkastet, der dagen før var gennemgaaet av Den Polytekniske Forenings myrkomite, blev drøftet.

Angaaende opropet fremholdt redaktionsutvalgets formand, at dette burde undertegnes foruten av medlemmerne av de to komiteer ogsaa av repræsentanter for andre landsdeler, hvor myrsaken kunde antages at bli omfattet med interesse, og man besluttet i den anledning at henvende sig til en række stortingsmænd, og andre.

Den 28. januar 1902 holdtes *et fællesmøte* av de to komiteer under ledelse av redaktionsutvalgets formand amtmand *P. Holst*.

Der var fremmødt 21 herrer og besluttedes »*Komiteen for dannelse av Det Norske Myrselskap*« konstituert.

Foruten medlemmerne av de før nævnte komiteer hadde nu følgende efter anmodning sluttet sig til:

Landbruksdirektør *G. Tandberg*.
 Stortingsmand og sogneprest *S. L. Aasen*.
 Stortingsmand og gaardbruker *Jakob T. Hoff*.
 Stortingsmand og lensmand *Tallak N. Lindstøl*.
 Stortingsmand og lensmand *H. L. Meisingset*.
 Stortingsmand og gaardbruker *Ivar B. Sælen*.
 Stortingsmand og gaardbruker *B. Tandberg*.

Lovutkastets enkelte paragrafer blev gennemgaaet, drøftet og foreløbig vedtat. Likeledes utkastet til opropet, idet redaktionsutvalget blev anmodet om at foreta enkelte redaktionsforandringer og fik bemyndigelse til at la trykke samtlige tilstedeværendes navne under opropet.

I løpet av vinteren og vaaren 1902 holdt *redaktionsutvalget* en række møter til gjennomgaaelse av lovutkastet og opropet, som saa besluttedes utsendt til en række interesserte og repræsentative mænd rundt i det hele land for at tiltrædes av disse.

Utkastet til oprop var ledsaget av følgende skrivelse:

Den stedse stigende følelse av, at det er nødvendig at søke vakt over det hele land sansen for en bedre utnyttelse av vore myrer og at bidra til at fremme arbeidet dermed, har frembragt tanken om opprettelsen av et norsk myrselskap. Den Polytekniske Forening, som har optat dette spørsmål til behandling, valgte i møte 5. november 1901 en komite til sakens behandling og allerede tidligere hadde der dannet sig en privat myrkomite i samme hensigt. Efter forutgaaende forhandlinger besluttet disse komiteer, hvis navne vil findes under denne henvendelse, at samarbeide, og nedsatte et redaktionsutvalg, som skulde forberede et oprop til dannelse av et norsk myrselskap og gjøre utkast til love for et saadant. Som formand fungerer indtil videre undertegnede amtmand Holst, som næstformand distriktsingeniør M. Leegaard og som sekretær ingeniør J. G. Thaulow.

I fællesmøte 28. januar av begge komiteer blev vedtat ordlyden av et oprop, som tænkes utsendt over hele landet, samt et utkast til love.

Idet vi vedlægger avtryk av de sidstnævnte dokumenter tillater vi os at henstille til dem at tiltræde opropet og at tilkjendegi dette i svar paa nærværende henvendelse til Det Norske Myrselskaps redaktionsutvalg, adr. ingeniør J. G. Thaulow, Parkveien 15, Kristiania.

Kristiania, den 28. januar 1902.

Peter Holst,
 amtand,
 redaktionsutvalgets formand.

Michael Leegaard,
 distriktsingeniør,
 redaktionsutvalgets næstformand.

J. G. Thaulow.
 ingeniør,
 redaktionsutvalgets sekretær.

<i>S. K. Aarnes.</i> Gaardbruker og Stortingsmand.	<i>S. L. Aasen.</i> Sogneprest og Stortingsmand.	
<i>Axel Amundsen.</i> Verkseier.	<i>A. K. Andersen Grimsoe.</i> Gaardbruker og Stortingsmand.	
<i>S. Arctander.</i> Toldskriver og odelstingspræsident.	<i>Just Brock.</i> Ingeniør og Stortingsmand.	
<i>C. Bruun.</i> Direktør.	<i>A. Dal.</i> Torvmester.	<i>E. M. Enge.</i> Gaardbruker og Stortingsmand.
<i>H. Foosnæs.</i> Gaardbruker.	<i>W. H. Færden,</i> Oberstløjtnant.	<i>Ɖ. Hirsch.</i> Direktør, Norges landbruks høiskole.
<i>Jacob T. Hoff.</i> Gaardbruker og Stortingsmand.	<i>Ɖ. Kleist Gedde.</i> Fabrikeier.	<i>Gunnar Knudsen.</i> Statsraad.
<i>P. A. Larsen.</i> Gaardbruker og Stortingsmand.	<i>Tallak N. Lindstøl.</i> Lensmand og Stortingsmand.	
<i>Haaken Mathiesen.</i> Godseier og kammerherre.	<i>H. L. Meisingset.</i> Lensmand og Stortingsmand.	<i>T. E. Myrvang.</i> Lærer og Stortingsmand.
<i>Kai Møller.</i> Godseier og Stortingsmand.	<i>H. Nysom.</i> Generaldirektør.	<i>Christian Sissener.</i> Godseier.
<i>P. R. Sollied.</i> Kemiker.	<i>U. Sverdrup.</i> Landbruksingeniør.	<i>Ivar B. Sælen.</i> Gaardbruker og Stortingsmand.
<i>B. Tandberg.</i> Gaardbruker og Stortingsmand.	<i>G. Tandberg.</i> Sekretær i landbruksdepartementet.	
<i>A. H. Vinje.</i> Lensmand og Stortingsmand.	<i>Ɖ. Walnum.</i> Sogneprest.	
<i>C. Wedel Færdsberg.</i> Godseier, Atlungstad, Ottestad.	<i>Adam Worsøe.</i> Direktør.	

I møte i redaktionsutvalget den 3. juni 1902 fremla sekretæren besvarelsene, som viste god tilslutning, idet der fra landets forskjellige deler var inkommet 210 anmeldelser om tiltrædelse.

Opropet besluttedes nu utsendt undertegnet av komiteens medlemmer og de tiltrædende med anmodning til vedkommende om at tegne sig som medlem eller bidragsyder.

Formanden fik i oppdrag at sammenkalde det konstituerende møte i løpet av høsten.

Opropet hadde følgende ordlyd:

Oprop til dannelse av »Det Norske Myrselskap«.

RUNDT omkring i vort land ligger myrstrækninger med et areal av mindst 10,000 kvadratkilometer, der kun i liten grad er nyttiggjort. At gjøre disse produktive er en nationaløkonomisk oppgave av største betydning.

Vistnok har der i aarenes løp været nedlagt adskillig arbeide og

kapital paa større og mindre foretagender for at nyttiggjøre myr, dels ved dyrkning, dels ved frembringelse av myrprodukter. Dette arbeide har rigtignok ikke været spildt, men det som saaledes er utrettet forslaar litet, imot hvad der staar igjen.

Opdagelsen av de kunstige gjødningsstoffer har imidlertid git dyrkning av myr et mægtig fremstøt, saa at denne nu med held kan optages i langt større utstrækning end før. Utnyttelsen av torven i industriel og teknisk henseende særlig som brændmaterial har dels ved videnskabelige og tekniske fremskridt, dels og ikke mindst ved de høie kul- og vedpriser, faat ny og aktuell betydning.

Av stor betydning er ogsaa tilgodegjørelsen av hvitmoselaget til torvstrø, saavel for landbruket som for renovationen.

Mens der saavel i vore naboland som i andre land er dannet foreninger for utnyttelsen av myrstrækningene, har vort land, naar en lokal forening undtages, ingen saadan forening.

At dette har været uheldig viser sig deri, at vi staar langt tilbake paa dette omraade. Det Norske Myrselskap vil stille sig støttende til de bestræbelser, staten foretar, og søke samarbeide saavel med Det Norske Skogselskap som med de institutioner staten opretter, og med de lokale foreninger, der allerede eksisterer, eller ved selskapets arbeide dannes.

Det vil ved skrifter, foredrag eller møter søke at sprede oplysning og veilede ved at samle erfaringer saavel fra ind- som fra utland og arbeide for at nyttiggjøre disse for vort land. Det vil arbeide for at faa vore myrstrækninger undersøkt, og i den utstrækning, det maatte vise sig nødvendig, søke prøvestationer anlagt, det vil virke for at lette adgang til anskaffelse av hensigtsmæssige gjødnings- og forædlingsstoffer og for at fremme de bedst mulige transportforhold. Det vil yde direkte støtte saavidt selskapets midler tillater.

De nødvendige pengemidler vil selskapet søke reist ved tegning av private bidrag, ved statsbidrag og ved tilskud av andre institutioner, legater og offentlige fonds.

DET NORSKE MYRSELSKAP STIFTES

AAR 1902 DEN 11. DECEMBER avholdtes konstituerende møte i Universitetets festsal. Omkring 60 medlemmer var tilstede.

Redaktionsutvalgets formand amtmand *P. Holst* ledet møtet. Han redegjorde kortelig for myrselskapets opgave, samt for hvad der til dato var foretat i anledning myrselskapets stiftelse og oplyste, at myrselskapet nu har 407 indtegnede medlemmer.

Formanden foreslog myrselskapet konstituert, idet det fremlagte utkast til love vedtages at gjælde indtil næste aarsmøte, dog saaledes, at lovforandringer paa dette møte kan vedtages med simpelt flertal.

Dette forslag blev enstemmig vedtat.

Formanden foreslog derefter, at der denne gang skulde vælges 14 repræsentanter, istedenfor de i lovene bestemte antal, hvilket blev enstemmig vedtat.

Paa foranledning av overretssakfører *Ɖ. I. Bruun* bestemtes derhos, at de herrer, som næst efter de valgte hadde flest stemmer, skulde være at anse som varamænd.

Til repræsentanter for de direkte medlemmer valgtes:

Amtmand *Peter Holst*, Gjøvik.
 Ingeniør *Ɖ. G. Thaulow*, Kristiania.
 Godseier *Kai Møller*, Thorsø.
 Distriktsingeniør *M. Legaard*, Kristiania.
 Fabrikeier *Ɖ. Kleist Gedde*, Kristiania.
 Statsraad *Ɖ. E. Mellbye*, Nes i Hedemarken.
 Godseier *C. Wedel Ɖarlsberg*, Atlungstad, Ottestad.
 Sogneprest *Ɖ. Walnum*, Svanviken pr. Kristiansund N.
 Landbruksingeniør *G. Arentz*, Trondhjem.
 Landbruksingeniør *U. Sveidrup*, Kristiania.
 Kaptein *Ole R. A. Sandberg*, pr. Hamar.
 Landbruksdirektør *G. Tandberg*, Kristiania.
 Torvmester *A. Dal*, Hvalstad.
 Docent *Ɖ. Th. Landmark*, Aas.

Til varamænd valgtes:

Landbruksingeniør *K. Wenger*, Bodø.
 Direktør *Ɖ. Hirsch*, Aas.
 Statsraad *Chr. P. Mathiesen*, Linderud, Ø. Aker.
 Konsul *Axel Heiberg*, Lysaker.
 Statsminister *Gunnar Knudsen*, Kristiania.
 Fabrikeier *Olaf A. Devold*, Aalesund.
 Gaardbruker *G. E. Stangeland*, Sandnæs.
 Kammerherre *Haaken Mathiesen*, Eidsvold.
 Stiftamtmand *Hroar Olsen*, Bergen.
 Statsraad *H. Foosnæs*, Beitstaden.
 Statsraad *Johan Thorne*, Dilling.
 Distriktslæge *O. R. Hiorth*, Levanger.
 Landbruksskolebestyrer *Fohs. Okkenhaug*, Sparbu.
 Gaardbruker *Ɖ. K. Furre*, Stjernerø.

Den 6. januar 1903 avholdtes det første *repræsentantmøte* i Det Norske Myrselskap. Der var fremmøtt 11 av de valgte repræsentanter og varamænd.

Første sak paa dagsordenen var *valg av Det Norske Myrselskaps styre*.

Til formand valgtes amtmand *Peter Holst*, Gjøvik.
 Til næstformand valgtes godseier *C. Wedel Fjærlsberg*, Atlungstad, Ottestad.

Som øvrige medlemmer av styret valgtes:

Landbruksingeniør *K. Wenger*, Bodø.
 Stiftamtmand *Hroar Olsen*, Bergen.
 Fabrikeier *J. Kleist Gedde*, Kristiania.
 Verkseier *Axel Amundsen*, Kristiania.

Som varamænd for styret valgtes:

Landbruksingeniør *G. Arentz*, Trondhjem.
 Sogneprest *J. Walnum*, Svanviken pr. Kristiansund N.
 Torvmester *A. Dal*, Hvalstad.

Som revisorer valgtes:

Landbruksdirektør *G. Tandberg*, Kristiania.
 Docent *J. Th. Landmark*, Kristiania.

Med varamænd:

Statsraad *Chr. P. Mathiesen*, Ø. Aker.
 Landbruksingeniør *U. Sverdrup*, Kristiania.

Derefter vedtokes:

Det Norske Myrselskaps budget for aaret 1903.

Selskapets sekretær	kr.	1200,00
Til undersøkelse av myrer, foredrag og veiledende virksomhet samt reiseutgifter	»	5000,00
Instrumenter for myrundersøkelser, analyser m. m	»	1000,00
Omkostninger ved møter, heri indbefattet leie av lokaler samt uforutseede utgifter	»	1000,00
Utgivelse av brochurer m. m.	»	1000,00
Indkjøp av diverse litteratur m. v.	»	100,00
Porto, skrivematerialer etc.	»	300,00
	Kr.	9600,00
Herav forutsættes bestridt ved kontingent	»	600,00
Søkes tilveiebragt ved statsbidrag	»	9000,00

Den 7. januar 1903 holdtes det første *styresmøte* i Det Norske Myrselskap.

Andragende om statsbidrag blev koncipert og vedtat. Efter at ha omtalt myrselskapets stiftelse og formaal m. m. uttaltes i andragendet:

»Det er styrets hensigt saasart aarstiden tillater, at utsende der- til skikkede mænd, som paa samme tid, som de anstiller undersøkelse av myrer i landets forskjellige egne, ved foredrag og praktisk veiledning skal søke at sprede kundskap om, og vække sansen for nyttiggjørelsen av vore vidtstrakte myrer og søke dannet lokale myrforeninger i samme øiemed. Kort sagt paa enhver mulig maate virke for selskapets fremme. Man vil ogsaa sprede skrifter og brochurer omkring i landet, men tror ikke, at disse vil virke efter sin hensigt, dersom man ikke samtidig kan gi raad og anvisninger paa aastedene og kan naa frem til de mange myreiere, som ikke har nogen kundskap om, hvad der kan frembringes av myrene og hvorledes man skal gripe fat for at nyttiggjøre sig disse overensstemmende med myrenes beskaffenhet.

Men en saadan virksomhet kræver ikke ubetydelige utgifter. Vort land er vidtstrakt og myrene ligger ofte avsides.

Det beløp, som repræsentantskapet har opført paa vedlagte budget til saadanne reiser, ansees ikke at kunne række saa langt, men man vil gjøre alt for at nytte det paa bedste maate.

Som det vil sees, har selskapet kun tænkt indtil videre at ansætte en funktionær. Det er en sekretær, som skal bistaa ved den administrative og faglige korrespondanse og tillike fungere som regnskapsfører og kasserer.

Den lille kapital, som er tegnet, vil man nødig angripe. Den haabes at bli større ved fortsatte bidrag, og den vil komme vel med, naar selskapet kommer i fuld virksomhet.

Styret andrar derfor Stortinget om et statsbidrag for budgetaaret 1903—1904 stort kr. 9000,00 i det haab, at Norges Storting, som altid har et aapent øie for, hvad der kan ophjælpe vort land, og som støtter bestræbelser for at rydde og dyrke det, ogsaa vil støtte paa dette felt, hvor der visselig er overmaade meget at utrette, men heller ikke her kommer man nogen vei uten pengemidler, hvor megen interesse og arbeide man end lægger derpaa.

Naar styret har trodd at burde indskrænke sit andragende til nævnte beløp, er det dels av hensyn til de trange tider, dels fordi man vil forsøke yderligere ad privat vei at faa samlet midler.

Som det vil sees av lovenes § 9, er der aapnet adgang for et stortingsvalgt medlem av styret, forsaavidt selskapet nyder statsbidrag.

Som det er selskapets pligt, skal det være dets maal at omgaaes de midler, som anbetroes det, sparsommelig og søke dem utnyttet paa den for saken heldigste maate«.

Derefter ansattes ingeniør *F. G. Thaulow* som myrselskapets sekretær med 1200 kr. aarlig løn. Han skulde tillike forrette som myrselskapets kasserer og regnskapsfører.

Det blev henstillet til formanden at rette henvendelse til samtlige amtmænd og landhusholdningsselskaper om at virke for myrsakens fremme. Likeledes til Landbruksdepartementet om assistanse av statens landbruksfunktionærer.

Andragendet om statsbidrag, der var stilet til Norges Storting, blev indsendt til Landbruksdepartementet, der oversendte andragendet til Stortinget ledsaget av en anbefaling.

Stortingets landbrukskomité erkjendte fuldt ut den store og landsvigtige opgave som Det Norske Myrselskap hadde sat sig. Men fandt, at et selskap, hvis virksomhet tænkes at bli saa omfattende som dette, først burde nyde statsbidrag, naar saken gjennom sedvanlig budgetbehandling forelaa fra regjeringen, og da i saavidt utredet skikkelse, at Stortinget fra først av kunde være nogenlunde klar over, hvor meget av statsmidler, der ogsaa fremtidig kunde antages at utkræves. Komiteen vilde derfor foreslaa andragendet oversendt regjeringen.

Dette vilde altsaa betyde, at myrselskapet maatte vente endnu et aar, før det kunde erholde statsbidrag.

Ved indstillingens behandling i Stortinget den 1. april 1903, foreslog komiteens ordfører *P. A. Larsen* paa komiteens vegne, at for at myrselskapet skulde kunne paabegynde sin virksomhet allerede sommeren 1903 bevilges til Det Norske Myrselskap indtil 2000 kr. mot at myrselskapet yder motsvarende beløp av egne midler.

Dette blev av Stortinget enstemmig bifaldt.

Sekretæren, som i vinterens løp hadde været optat med ingeniørarbeider i Skotland og Frankrike og kun hadde kommet hjem for at være tilstede ved myrselskapets stiftelse og til repræsentant- og styremøterne blev værende i utlandet indtil vaaren, da han overtok sin stilling i myrselskapets tjeneste, og myrselskapets virksomhet begynde.

Terrence

Formand 1902—1908.

DET NORSKE MYRSELSKAPS STYRE 1912

Statsraad
J. E. Mellbye,
Næstformand

Statsminister
Gunnar Knudsen

Godseier
C. Wedel Jarlsberg,
Formand.

Skogeier
J. Kleist Gedde.

Sogneprest
J. Walnum.

STYRETS VARAMÆND

Distriktsingeniør
M. Leegaard.

Godsøier
Kai Møller.

Docent
J. Th. Landmark.

Skogdirektør
M. Saxlund.

DET NORSKE MYRSELSKAPS TJENESTEMÆND

Torvingeniør

J. G. Thaulow.

Sekretær, forretningsfører m. m.
1903—

Myrkonsulent

J. Lende-Njaa.

Forsøksleder
1910—

Amtsagronom

K. Monrad.

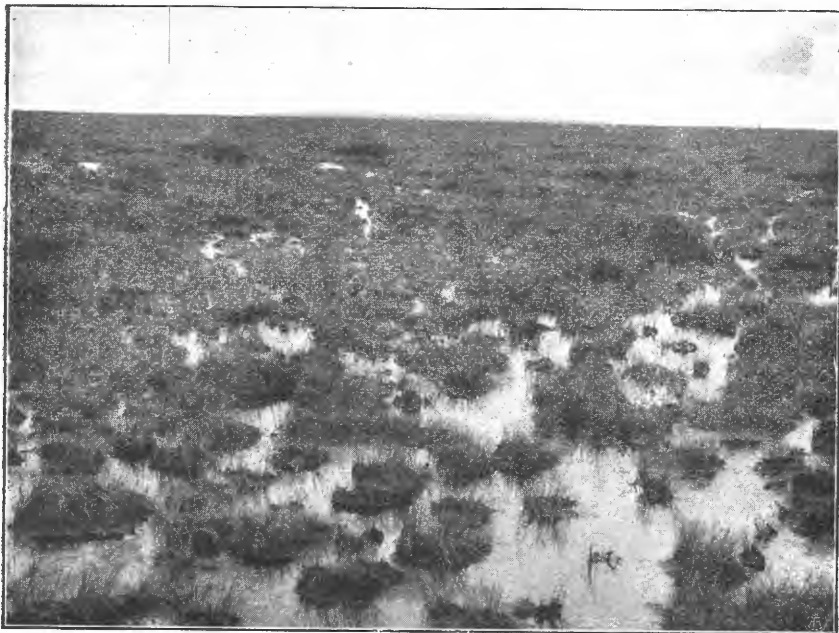
Forsøksleder
1904—1905.

Forsøksleder

O. Glærum.

Myrkonsulent og forsøksleder
1907—1910

DET NORSKE MYRSELSKAPS VIRKSOMHET I DE FORLØPNE 10 AAR.

MED de forholdsvis beskedne midler gik nu myrselskapet i gang med sin virksomhet. Det magtet jo ikke straks at gaa til realisering av sit meget omfattende arbeidsprogram. Men i aarenes løp er virksomheten stadig øket, efterhvert som medlemstallet og indtægterne er steget.

Kort efter at myrselskapet var stiftet erklærte *H. M. Kong Oscar II* sig villig til at være *myrselskapets høie beskytter*, likesom *H. M.* ydet myrselskapet et bidrag til myrselskapets virksomhet stort 2000 kr.

I aaret 1907 erklæret *H. M. Kong Haakon VII* sig villig til at være *myrselskapets høie beskytter*.

Amtmand *Peter Holst* blev staaende som myrselskapets formand indtil sin død den 9. januar 1908. Derefter har godseier *C. Wedel Fjærlsberg* været myrselskapets formand og statsraad *F. E. Mellbye* næstformand. Øvrige medlemmer av styret er nu statsminister *Gunnar Knudsen*, skogeier *F. Kleist Gedde* og sogneprest *F. Walnum* med vara-

mænd distriktsingeniør *M. Leegaard*, godseier *Kai Møller*, docent *J. Th. Landmark* og skogdirektør *M. Saxlund*. Revisorer er ingeniør *A. Bergan* og fabriker *C. Hennig* med redaktør *Joh. Enger* som varamand.

I de første aar hadde myrselskapet kontor i sekretærens privatbolig i Parkveien 15, Kristiania, uten kontorgodtgjørelse. Fra høsten 1909 blev eget kontor indrettet i leiet lokale i Kristian August gt. 7 a III. Kontoret vil april 1913 bli flyttet til Rosenkrantzgt. 8 IV, »Landbrukets Hus«.

Av *livsvarige bidrag* er der i det hele indbetalt 9950 kr. herav var i behold pr. ^{31/12} 1912 kr. 6798,14 og 1000 kr. er indbetalt som aktie i A/S Rosenkrantzgt. 8 »Landbrukets Hus«. Værdien av myrselskapets eiendeler bestaaende av en høilaave paa forsøksstationen, diverse redskaper, inventar, instrumenter, museum, bibliotek m. m. er med fradrag av avskrivninger anslaaet til 4000 kr.

I anledning av at myrselskapet nu har bestaaet i 10 aar og i fuld forstaaelse av myrselskapets landsgavnlig virksomhet, har myrselskapets nuværende formand, godseier *C. Wedel Færslberg*, skjænket myrselskapet 5000 kr. som

Det Norske Myrselskaps legat nr. 1.

I den utstrækning, som styret maatte bestemme, skal rentene herav utdeles som præmier, som bidrag eller paa anden maate til fremme av myrdrkningen.

Statsbidraget for budgetterminen 1904—1905 blev av Stortinget bevilget med 5000 kr. under forutsætning av at myrselskapets sekretær uten særskilt godtgjørelse fungerer som det offentliges konsulent ved forefaldende spørsmaal vedrørende torvdrift. Senere er statsbidraget øket og utgjør for indeværende budgettermin 11 000 kr.

Myrselskapets samlede *indtægter* i de forløpne 10 aar har været kr. 110 545,99 og *utgifterne* her i samme tidsrum været kr. 112 428,09.

Medlemsantallet, som i begyndelsen steg noksaa raskt, har i de sidste aar holdt sig nogenlunde konstant paa noget over 900. Der indmeldes hvert aar en del nye medlemmer, men omtrent et lignende antal av de ældre medlemmer melder sig av en eller anden grund desværre ut og flere av medlemmene er i de forløpne aar avgaat ved døden, derav 9 livsvarige. Ved utgangen av aaret 1912 var det samlede medlemsantal 932. I aarenes løp er avgaat 535 saaat myrselskapet i det hele har hat 1467 medlemmer.

Som *korresponderende medlemmer* indvotertes paa aarsmøtet i 1904 efter forslag av styret og i henhold til lovenes § 4 følgende:

»Svenska Mosskulturforeningens« direktør, Dr. *Hj. von Feilitzen*.

Den Svenske Stats første torvingeniør, kaptein *Ernst Wallgren*.

»Det Danske Hedeselskab«s forsøksleder i myrdrkning, ingeniør *Th. Claudi Westh*.

»Den Danske Moseindustriforening«s sekretær, ritmester *M. Rahbek*.

Finska Mosskulturforeningens sekretær, *Evert Aug. Malm*.

DET NORSKE MYRSELSKAPS MEDLEMSANTAL 1902—1912

Aar	Livsvarige	Aarsbetalende	Korre-sponderende	Tilsammen
31/12 1902	69	314	—	407
31/12 1903	74	420	—	494
31/12 1904	79	618	10	707
31/12 1905	79	654	10	743
31/12 1906	86	694	10	790
31/12 1907	103	756	10	869
31/12 1908	107	764	10	881
31/12 1909	123	767	10	900
31/12 1910	129	794	9	932
31/12 1911	136	801	9	946
31/12 1912	140	784	8	932

DET NORSKE MYRSELSKAPS REGNSKAP 1903—1912

Aar	Indtægter.					Utgifter. kr.
	Statsbidrag kr.	Medlemmers aarspenge kr.	Medde- lelserne kr.	Andre indtægter kr.	Samlet indtægt kr.	
1903	2000,00	975,00	270,00	194,47	3439,47	4431,78
1904	5000,00	1539,00	677,05	297,05	7513,10	6337,66
1905	6000,00	1423,00	936,15	642,67	9001,82	8082,24
1906	6000,00	1424,00	901,90	509,87	8835,77	9308,83
1907	7734,79	1547,00	1012,94	505,71	10800,44	11531,76
1908	9937,65	1544,00	1118,95	877,32	13477,92	10847,57
1909	8973,87	1646,00	1044,33	1015,86	12680,06	14610,02
1910	10311,86	1633,00	1572,60	936,90	14454,36	15408,20
1911	10862,36	1687,00	1062,91	1048,06	14660,33	14501,27
1912	11000,00	1615,00	1481,33	1586,39	15682,72	17268,76
1903-1912	77820,53	15033,00	10078,16	7614,30	110545,99	112428,09

Den Kgl. Preussiske Myrkulturstations direktør, professor dr. *B. Tacke*.

Den Kgl. Bayerske Myrkulturstations direktør, professor, dr. *A. Baumann*.

Det Tyske Rikes Myrselskaps generalsekretær, *M. Jablonski*.

Det Østerrikske Myrselskaps direktør, *M. Schreiber*.

Den Keiserlige og Kongelige Østerrikske Myrkulturstations direktør, dr. *Wilhelm Bersch*.

Av disse er ritmester *M. Rahbek* og professor *A. Baumann* senere avgaat ved døden.

Spørsmålet om vedtagelse av *lovene* blev paa aarsmøtet 1904 besluttet utsat til neste aarsmøte, for i mellemtiden at omredigeres og blev *endelig vedtat paa aarsmøtet i 1905*.

Myrselskapet indsendte aaret 1903 til Landbruksdepartementet nogen forslag til *foranstaltninger for myrsakens fremme*. Disse blev i noget forandret form optat av statsraad *Castberg* og bifaldtes av stortinget den 17. februar 1904. Forslagenes ordlyd blev følgende:

»Regjeringen anmodes om

- 1) at la statsbanernes godstogslokomotiver og jernbanestationer samt statens øvrige indretninger og kontorer forsøksvis anvende torv som brændsel, hvor dertil er anledning, og hvor saadant brændsel kan erholdes til av vedkommende departement nærmere bestemt pris og av brukbar kvalitet.
- 2) at undersøke, hvorvidt jernbanefrachtsatsene for brændtorv og torvstrø kan nedsættes, og i tilfælde foranledige saadan nedsættelse.
- 3) at overveie
  - a) straffefangers anvendelse i størst mulig utstrækning til myrdyrkningsarbeider;
  - b) hvorvidt og paa hvilke betingelser staten tilhørende myrer, som er skikket til opdyrkning eller til brændtorv- eller torvstrøtilvirkning, kan overlates private til dyrkning eller avtorvning;
  - c) hvorvidt der bør tilstaaes billige, offentlige laan til torvmyrers industrielle utnyttelse samt præmier til opmuntring av saadan utnyttelse,

og at fremlægge snarest mulig for Stortinget resultatene herav, i tilfælde ledsaget av forslag.«

Disse foranstaltninger har i flere henseender bidrat til at lette myrselskapets virksomhet.

LOVE

FOR

DET NORSKE MYRSELSKAP

VEDTAT PAA AARSMØTE DEN 11 FEBRUAR 1905.

§ 1. Selskapets navn.

Selskapets navn er: »*Det Norske Myrselskap*«. Dets hovedsæte er indtil videre Kristiania.

§ 2. Selskapets formaal.

Selskapets formaal er at virke for tilgodgjørelsen av vore myrer, saavel ved opdyrkning, som ved utnyttelse i industriel og teknisk henseende.

Dette formaal søkes naadd ved at sprede kundskap om myrenes utnyttelse gjennom skrifter, foredrag og møter. Selskapet vil desuten arbeide for:

- at faa vore myrstrækninger undersøkt,
- at faa prøvestasjoner anlagt,
- at lette adgangen til kunstige gjødnings- og forædlingsstoffer,
- at fremme de bedst mulige transportforhold samt
- opmuntre til nyttiggjørelse av vore myrer ved præmier, naar det

har midler dertil.

Selskapet vil søke samarbeide med staten, Det Kgl. Selskap for Norges Vel, Det Norske Skogselskap og med stedlige myrforeninger.

§ 3. Pengemidler.

De nødvendige pengemidler søkes tilveiebragt ved bidrag av selskapets medlemmer og underavdelinger, ved statsbidrag samt ved tilskud fra andre institutioner, legater og offentlige fonds osv.

§ 4. Selskapets sammensætning.

Selskapet består av:

1. Direkte medlemmer, som til selskapets kasse enten en gang for alle har betalt minst 30 kr. eller som aarlig betaler minst 2 kr.
2. Æresmedlemmer og korresponderende medlemmer som kan optages av aarsmøtet efter enstemmig forslag fra styret.
3. Myrforeninger, som til myrselskapet betaler et aarlig bidrag av minst 5 kr.

Hvis ikke aarspengene er indbetalt til selskapets kasserer inden 1. oktbr., blir de at indkassere ved postopkrav med tillæg av omkostninger. Utmeldelse av selskapet sker skriftlig til styret og gjælder fra aarets utgang.

§ 5. Myrforeninger.

Myrforeninger, som har sluttet sig til »Det Norske Myrselskap«, forpligter sig til:

- a) Efter evne at støtte selskapets virksomhet og særlig at yde selskapet sin bistand i det distrikt, foreningen omfatter.
- b) At indsende til styret de oplysninger eller uttalelser, dette maatte begjære.
- c) At indsende til selskapet inden utgangen av januar maaned beretning om sin virksomhet samt plan for kommende aars arbeide.

§ 6. Kredser.

Myrforeninger, som tilhører »Det Norske Myrselskap«, kan slutte sig sammen i større kredser til varetagelse av særlige interesser. Kredsstyrets love fastsættes av kredsens i overensstemmelse med selskapets, navnlig § 5. Til dækkelse av sine utgifter erhoder kredsstyret aarlig et bidrag av selskapet efter styrets bestemmelse.

Kredsstyret indsender aarlig beretning til selskapets styre som i § 5 c omhandlet.

§ 7. Tillidsmænd.

Styret kan utnævne tillidsmænd i distrikter, hvor dette ansees ønskelig.

Tillidsmændene har efter styrets nærmere instruks at virke for dannelse av myrforeninger og at bistaa selskapet i dets arbeide.

§ 8. Selskapets styre.

Sammen-
sætning. Selskapets styre bestaar av 5 medlemmer, hvorav mindst 1 maa være jordbruker og 1 tekniker. Valget sker for 2 aar ad gangen, saaledes at der vekselvis uttræder 2 og 3 aarlig, første gang 2 efter lodtrækning. Desuten vælges aarlig 4 varamænd. -- Uttrædende medlemmer har ret til at undslaa sig for gjenvælg i saa lang tid, som de har forrettet.

Blandt styrets medlemmer vælges formand og næstformand for 1 aar ad gangen.

Alle forannævnte valg foretages av det repræsentantskap, som forretter ved aarsmøtets sammentræden.

Forret-
nings-
orden. Styret fastsætter selv sin forretningsorden og sammentræder naar og hvor det selv vil eller formanden bestemmer. Styret skal sammenkaldes av formanden paa begjæring av 2 av dets medlemmer senest 14 dage efter at saadan begjæring er fremsat. Mindst 3 av styrets

medlemmer skal være tilstede, for at gyldig beslutning kan fattes. Staar stemmene like, gjør formandens stemme utslaget.

Styret har:

Gjøremaal.

- a) At forvalte selskapets midler og søke dets formaal fremmet paa den maate, som det til enhver tid ansees tjenlig.
- b) At avgi til repræsentantskapet og selskapets direkte medlemmer beretning om selskapets virksomhet i det sidst forløpne aar med utdrag av aarets regnskap i revideret stand.
- c) At forelægge det repræsentantskap, som avholdes i forening med aarsmøtet, forslag til budget og driftsplan for det følgende aar.
- d) At anta og avskedige selskapets tjenestemænd og lede deres virksomhet.

§ 9. Repræsentantskapet.

Repræsentantskapet sammensættes saaledes:

Sammen-
sætning.

1. De direkte medlemmer vælger for 2 aar ad gangen paa aarsmøtet ved personlig fremmøte eller ved stemmesedler, som indsendes til aarsmøtet gjennom styret, 1 repræsentant for hver 50 av de paa myrselskapets medlemsfortegnelse opførte direkte medlemmer. Halvdelen av de valgte medlemmer avgaar hvert aar.
2. Hver myrforening, som tilhører selskapet og har mindst 20 medlemmer, vælger, naar medlemsantallet er mellem 20 og 50, 1 repræsentant og naar antallet er over 50, 2 repræsentanter. Hver kreds vælger ogsaa 1 repræsentant.
3. Styrets medlemmer er medlemmer av repræsentantskapet.

Repræsentantmøte avholdes under ledelse av styrets formand i forbindelse med aarsmøtet og kan ogsaa ellers sammenkaldes med 14 dages varsel, naar styret finder det nødvendig eller det foreslaaes av mindst 50 direkte medlemmer eller 5 myrforeninger.

Forret-
nings-
orden.

Til beslutningsdygtig møte fordres at halvdelen av medlemmerne er tilstede. Ved stemmelikhet gjør formandens stemme utslaget.

Repræsentantene kan stemme skriftlig. Konvoluttene, hvori stemmesedlene indsendes, bør være merket »Stemmeseddel«.

Repræsentantskapet har:

Gjøremaal.

- a) At gjennomgaa styrets aarsberetning samt vedta driftsplan og budget for kommende aar.
- b) At decidere det av styret fremlagte regnskap.
- c) At vælge selskapets styre med varamænd og styrets formand og næstformand (§ 8).
- d) At vælge to revisorer med en varamand og fastsætte deres løn.
- e) At bestemme antagelse av selskapets tjenestemænd og fastsætte deres løn.

§ 10. Tjenestemænd.

Selskapets lønnede tjenestemænd ansættes med 3 maaneders gjensidig opsigelse av styret, som ogsaa kan opsi dem. Styrets beslutning

om saadan opsigelse maa være enstemmig, for straks at kunne træde i kraft. Beslutning om opsigelse, fattet under meningsforskjel inden styret, kan indankes for repræsentantskapet. Fornøden instruks utfærdiges av styret.

Selskaps tjenestemænd maa ikke være medlemmer av styre eller repræsentantskap.

§ 11. Selskaps bistand og skrifter.

Selskaps medlemmer og underavdelinger faar fri bistand av selskaps tjenestemænd i den utstrækning, hvortil der maatte være anledning. Enhver, der mottar saadan bistand, skal dog skaffe tjenestemanden frit ophold under arbeidstiden og fri befordring fra eller til nærmeste arbejdssted, jernbane- eller skydsstation eller dampskibsanløpssted, dog ikke over 15 kilometer.

Selskaps medlemmer og myrforeningene erholder dets skrifter frit tilsendt — de sidste faar 2 stykker.

§ 12. Aarsmøtet.

Aarsmøte avholdes under ledelse av selskaps formand til tid og sted, som av styret bestemmes. Indkaldelse til aarsmøtet sker paa hensigtsmæssig maate med 1 maanedes varsel. — Adgang til aarsmøtet med stemme har selskaps direkte medlemmer samt medlemmer av de foreninger, som har sluttet sig til selskapet.

Ved aarsmøtet søkes avholdt et eller flere foredrag med ordskifte, hvori samtlige møtende har adgang til at delta.

Aarsmøtet har:

- a) at motta styrets beretning for sidste driftsaar og forslag til driftsplan for kommende aar.
- b) At vælge repræsentanter for de direkte medlemmer (§ 9).
- c) At vælge æresmedlemmer og korresponderende medlemmer efter styrets indstilling (§ 4).
- d) At vedta lovforandringer.

§ 13. Lovforandringer og opløsning.

Forandringer i disse love kan kun ske paa et aarsmøte efter forslag, som er fremsat for styret mindst 3 maaneder forut.

Til lovforandringers vedtagelse kræves $\frac{2}{3}$ stemmeflerhet.

Forslag om selskaps opløsning kan fremsættes paa et aarsmøte, men først vedtages paa det næste, og beslutningen maa være fattet med $\frac{2}{3}$ stemmeflerhet av de tilstedeværende medlemmer.

Forslag om lovforandringer og opløsning skal sammen med styrets uttalelse betimelig bringes til medlemmenes og myrforeningens kundskap.

DET NORSKE MYRSELSKAPS OPLYSENDE VIRKSOMHET.

MYRSELSKAPETS oplysningsvirksomhet har hovedsagelig været iverksat ved avholdelse av foredrag og møter, ved utgivelse av skrifter og ved deltagelse i utstillinger.

Foredrag og møter.

Det Norske Myrselskaps første ordinære aarsmøte avholdtes den 30 januar 1904, under ledelse av formanden, med foredrag av sekretæren torvingeniør *J. G. Thaulow* om »Vore Torvmyrer« og av amtsagronom *K. Monrad* om »Myr dyrkning«.

Det andet aarsmøte avholdtes den 11. februar 1905 under formandens ledelse med foredrag av dr. *H. von Feilitzen* om »Hvordan bør i almindelighet den dyrkede myr behandles for at gi den høieste avkastning«, samt av sekretæren om »Torvmyrer i Norland«, »Norges brændtorvindustri 1904«, »Forsøk med torveltemaskine paa Gaalaamyren« og om »Norges torvstrøtilvirkning 1904«.

Det tredje aarsmøte avholdtes den 10. februar 1906 under formandens ledelse med foredrag av direktør *J. Hirsch* om »Myrsaken«, samt av sekretæren om »Forbedringer paa brændtorvindustriens omraade« og om »Brændtorvdrift ved vore sæterbruk«.

Det fjerde aarsmøte avholdtes i Nobelinstitutet den 13. februar 1907 under ledelse av formanden, amtmand *P. Holst*.

Ved den for møtets begyndelse fastsatte tid indfandt sig myrselskaps høie beskytter *H. M. Kongen*.

Blandt de tilstedeværende bemerkedes statsminister *Michelsen* landbruksminister *Aarrestad*, daværende stortingspræsident *Gunnar Knudsen* og talrike stortingsmænd, foruten adskillige andre interesserte og selskaps medlemmer fra nær og fjern, ialt omkring 230 personer.

Der blev holdt foredrag av sekretæren, torvingeniør *J. G. Thaulow* om »Det Norske Myrselskaps virksomhet 1903—1906«, illustrert ved talrike lysbilder, av direktør *J. Hirsch* om »Selsmyrene« og av myrkonsulent *O. Glærum* om »Myr dyrkningens fremme«.

Det femte aarsmøte avholdtes den 4. februar 1908 kl. 6 em, under ledelse av den nyvalgte formand, godseier *C. Wedel Færdsberg*, der holdt en mindetale over den kort før avdøde formand amtmand *Peter Holst*.

Kl. 7³/₄ em. holdtes fællesmøte med *Den Polytekniske Forenings Nationaløkonomiske Gruppe* under ledelse av gruppens formand, skogeier *Kleist Gedde*. Der blev da holdt foredrag av sekretæren om »Det Norske Myrselskaps virksomhet« og av ingeniør *A. Bergan* om »Lerudmyren«, hvorefter der blev et meget livlig ordskifte om brændtorvspørsmålet.

Det sjette aarsmøte avholdtes den 31. mars 1909 under ledelse av formanden med foredrag av myrkonsulent *O. Glærum* om »Forsøksstationen paa Mæresmyren« og av *sekretæren* om »Torvmyrenes industrielle utnyttelse«.

Det syvende aarsmøte avholdtes den 8. februar 1910 under formandens ledelse som fællesmøte med *Den Polytekniske Forening* med foredrag av skogforvalter *Thv. Kiær* om »Skogen og myren«. I tilslutning hertil fremviste *sekretæren* en række lysbilder fra brændtorvdrift rundt om i landet. Derefter holdt myrkonsulent *O. Glærum* foredrag om »Rudmadalen«.

Det ottende aarsmøte avholdtes den 8. februar 1911 som fællesmøte med »Selskapet til Emigrationens Indskrænkning«, »Landmandslaget« og »Landbruksfunktionærenes Forening«. Da formanden var syk og næstformanden skulde holde foredrag blev møtet ledet av medlem av styret, statsminister *Gunnar Knudsen*. Der blev holdt foredrag av statsraad *ŷ. E. Mellbye* om »Myr dyrkning og Nyrødning« og av *sekretæren* om »Torvmyrer og Storindustri«.

Det niende aarsmøte avholdtes 8 februar 1912 under ledelse av formanden og med foredrag av myrkonsulent *Jon Lende Njaa* om »Det Norske Myrselskaps Forsøksvirksomhet« og om »Kolonisation paa myr« med efterfølgende ordskifte.

Myrselskapet har ogsaa avholdt andre møter enten alene eller sammen med andre foreninger.

Den 17. mai 1903 holdtes et møte paa Otta i Gudbrandsdalen med foredrag av *formanden* og *sekretæren* om myrsaken, særlig med sigte paa Sellsmyrenes utnyttelse.

Den 20. juni 1903 deltok myrselskapet sammen med »Den Polytekniske Forenings Nationaløkonomiske Gruppe« i *stevnet paa Lerudmyren*, hvor bl. a. ogsaa *formanden* og *sekretæren* holdt foredrag.

Under utstillingen i Molde 1906 holdt *sekretæren* foredrag om »Torvmyrenes industrielle utnyttelse« i forbindelse med *Det Kgl. Selskap for Norges Vels* møte den 29. september.

Under utstillingen paa *Gjøvik 1910* holdt *sekretæren* foredrag i forbindelse med *Det Norske Skogselskaps* møte ved sommerutstillingen og under høstutstillingen holdt myrselskapet et møte under formandens ledelse med foredrag av *sekretæren* om »Torvstrøtilvirkning«, av overlærer *S. Hasund* om »Myr dyrkning« og av myrkonsulent *ŷ. Lende Njaa* om »Varige enge paa myr«.

Myrselskapets funktionærer har i aarenes løp holdt en række foredrag dels henlagt til andre større møter f. eks. i landhusholdnings-selskaper, landbruksforeninger, skogselskaper, tekniske foreninger, tekniske landsmøter, utstillinger, gaardbrukerkurser ved Norges landbruks-høiskole, folkeakademier m. m.

Sekretæren har indtil utgangen av aaret 1912 holdt i det hele 116 foredrag.

Myrkonsulent *O. Glærum* har i aarene 1907—1909 holdt 62 foredrag.

Myrkonsulent *Lende Njaa* har i aarene 1910—1912 holdt 33 foredrag.

Tilsammen har altsaa myrselskapets funktionærer holdt 211 foredrag.

Desuten har sekretæren i aarene 1909 og 1911 holdt tilsammen 18 forelæsninger om torvdrift og git veiledning i myrundersøkelser for Norges Landbrukshøiskoles skogbruksavdelings elever.

Utgivelse av skrifter.

ALLEREDE i mai maaned 1903 utkom »Meddelelser fra Det Norske Myrselskap« nr. 1. Et litet hefte paa 8 sider iberegnet annonser. I 1904 utkom yderligere 3 hefter. I disse »Meddelelser«, som redigeres av myrselskapets sekretær uten særskilt godtgjørelse, og som sendes gratis til alle myrselskapets medlemmer, har man søkt at fremholde myrenes forskjellige utnyttelse i en kortfattet og let overskuelig form, og at holde medlemmene a jour med alt nyt av interesse paa myrsakens omraade, likesom tidsskriftet ogsaa er det middel, hvorigjennem myrselskapets øvrige virksomhet bekjendtgjøres. Teksten har i stor utstrækning været anskueliggjort ved illustrationer. I aarene 1905—1907 utkom hvert aar 4 hefter. Det var imidlertid forutsætningen, at der skulde utkomme et hefte hveranden maaned, men dette faldt de første aar vanskelig, da sekretæren ikke hadde nogen kontorhjælp og selv var meget ute paa reiser i myrselskapets tjeneste. Fra 1908 er der utkommet 6 hefter aarlig. For aaret 1912, som er »Meddelelsernes« 10de aargang, har tidsskriftet 218 tryksider med 38 illustrationer og 1 kart samt 104 annonserider iberegnet omslaget, som ogsaa benyttes til annonser. Oplaget har i almindelighet været 1500—1750 op til 3000 eksemplarer. Foruten medlemmene har myrselskapet omkring 350 betalende abonnenter, idet stedlige myrforeninger og flere amters landholdningsselskaper har søkt at sprede kundskap om myrsaken ved at abonnere paa tidsskriftet for sine medlemmer og underavdelinger. Saa-dant abonnement er tilstaaet for halv pris. Desuten sendes tidsskriftet til forskjellige foreninger og læseværelser.

Naar »Meddelelserne« har indeholdt stof, som man har anset av særlig vigtighet at faa publicert i videst mulig utstrækning, har der ofte været utdelt et betydelig antal gratis eksemplarer, dels direkte fra myrselskapets kontor og ved dets funktionærer paa reiser, dels paa utstillinger og dels gjennom forskjellige reisende landbruksfunktionærer.

Spesielle artikler i tidsskriftet har ogsaa været utgit i særtryk. Saaledes kan nævnes at av dr. *H. von Feilitzens* foredrag om myrdrinking paa aarsmøtet 1905 blev der trykt 7000 særtryk, som utdeltes som bilag til forskjellige landbruksblader. Resultatet av *prøver med torvstrøriwere* blev utgit som særtryk i 1906. Likesaa beretning om *torvbruksutstillingen 1907*, en artikel av myrkonsulent *Glerum* om *grøftning av myr 1909* og samtlige beretninger om *forsøksstationens virksomhet* og indbydelser til *plantekulturforsøk paa myr*. Av myrkonsulent *Lende Njaa's* prisbelønnede avhandling *luksusbruk av fosforsyre og kali*

blev der 1912 utgit 1500 særtryk uten utgifter for myrselskapet. I aaret 1905 kjøpte myrselskapet 1000 eksemplarer av *O. T. Bjanes*: »*Om Torvstrø*« utgit av »Trøndelagens Myrselskap« og disse er for det meste utdelt gratis, dels solgt til bokladepris og en del haves i behold til fremtidig bruk. I aaret 1912 kjøpte myrselskapet 100 eksemplarer av ingeniør *B. Schmidtnielsens*: »Heimdalsmyrene«, utgit av »Det Kgl. Selskap for Norges Vel«.

Deltagelse i utstillinger.

Den første utstilling, myrselskapet deltok i, var den internationale myrkultur- og torvindustriutstilling *Berlin* 15.—21. februar 1904.

1905 deltok myrselskapet i amtsutstillingen i *Risor* 24. september til 4. oktober. De utstilte gjenstande omfattet myrdyrkning, tilvirkning av torvstrø, brændtorvdrift og diverse produkter av mer teoretisk interesse.

Samme aar deltok myrselskapet ogsaa i Den Polytekniske Forenings nationaløkonomiske gruppes papirutstilling i *Kristiania* den 21. november. Muligheten av torvens anvendelse for papirindustrien.

1906 deltok myrselskapet i skogbruksutstillingen i *Elverum* 7.—12. mars, skogbruksutstillingen i *Bjørkelangen* 28. april, amtsutstillingen i *Molde* 24. september—1. oktober og amtsutstillingen i *Flekkefjord* 3.—7. oktober.

1907 deltok myrselskapet i det 12. almindelige norske landbruks-

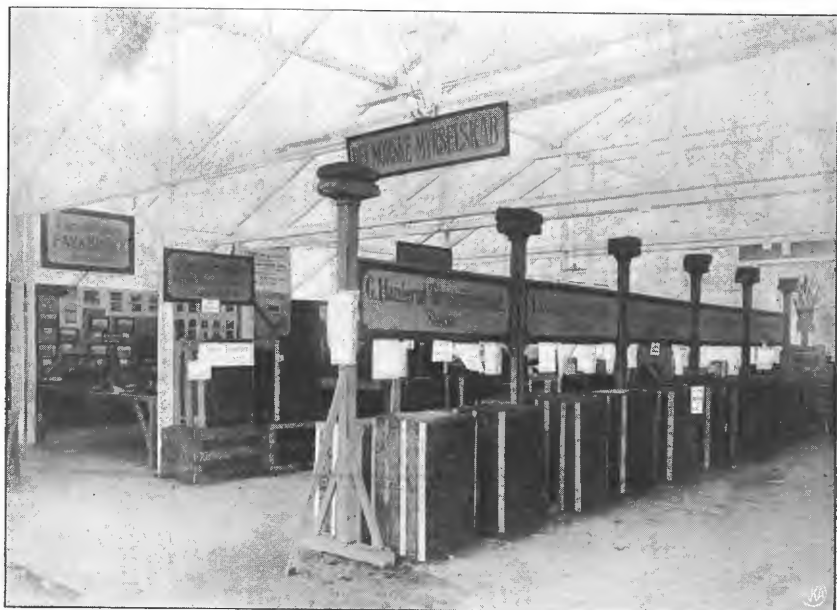

Kristianiautstillingen 1907.

Det Norske Myrselekskaps deltagelse i Risørutstillingen 1905.

Kristianiautstillingen 1907.

Kristianiautstillingen 1907.

møtes høstutstilling i *Kristiania* 25.—30. september. Ved denne anledning søkte myrselskapet at samle landets torvindustri til en fælles optræden under myrselskapets ledelse. Det lykkes at faa 49 forskjellige utstillere med tilsammen 114 katalognummere. Utstillingen blev arrangeret og monteret av myrselskapets sekretær, der av landbruksmøtets styre var opnævnt som underavdelingsbestyrer ved utstillingen. Utstillingen redegjorde paa en meget anskuelig maate for torvindustriens utvikling og daværende stilling i vort land. Desuten var der en avdeling visende forskjellige gjødslingsforsøk paa myr. For sin deltagelse fik myrselskapet av landbruksmøtets styre tilstillet *Landbruksmøtets store Sølvmedalje med Diplom*. En lignende utmerkelse blev tildelt myrselskapets sekretær for værdifuld bistand. Desuten deltok myrselskapet i løpet av sommeren samme aar ved sit tidsskrift i den internationale utstilling av fagblade i *Kjøbenhavn*, samt under dennes avdeling for landbruks. tidsskrifter m. m. under den nordiske landbrukskongres i *Kristiania*.

1908 deltok myrselskapet i amtsutstillingene for Nedenes og Lister og Mandals amter i *Kristiansand* S. 3.—11. oktober og for Jarlsberg og Larviks amt i *Larvik* 10.—19. oktober. Foruten myrselskapets rikholdige samlinger av torvprøver, modeller, fotografier m. m., som anskueliggjør torvdrift og torvindustri paa forskjellig maate, lot myrselskapet ved disse anledninger for første gang utstille kulturvekster og produkter avlet paa myrselskapets forsøksstation i Sparbu.

Kristiansandutstillingen 1908.

1909 var sekretæren saa stærkt optat med reiser, at der ikke blev tid til at befatte sig med utstillinger.

1910 deltok myrselskapet i *Gjøviksutstillingen* 23. juni—6. juli og 24.—26. september. Ogsaa dette var en landsutstilling, og det lykkedes at faa 45 forskjellige utstillere med tilsammen 83 katalognummere. Ved sommerutstillingen hadde myrselskapet en kollektiv samling vedrørende torvbruk og ved høstutstillingen en kollektiv samling vedrørende myrdyrking, væsentlig resultater av gjødslingsforsøk og prøver av kulturplanter, avlet paa forsøksstationen paa Mæresmyren. Dette var den første egentlige myrdyrkningsutstilling her i landet.

Samme aar hadde myrselskapet ogsaa sit tidsskrift utstillet i »Den Norske Fagpresses Forenings« kollektivsamling paa *Bergensutstillingen*.

1911 deltok myrselskapet i *Harstadutstillingen* 8.—23. juli, hvor myrselskapet blev tildelt utstillingens takkediplom, *Skiensutstillingen* 24. september—3. oktober og *Sandefjordutstillingen* 7.—16. oktober.

1912 deltok myrselskapet i *Stavangerutstillingen* 3.—7. oktober, hvor der for første gang var arrangert en torvbruksavdeling.

I det hele har altsaa myrselskapet i de forløpne aar deltat i 18 utstillinger.

Sekretæren er i statsraad 7. juni 1912 opnævnt som formand for 17. seksjon: *Torvbruk og Myrkultur ved Norges Jubileumsutstilling 1914*.

Gjøviksutstillingen 1910.
Torvbruksavdelingen.

Gjøviksutstillingen 1910.
Myr dyrkningsavdelingen.

DET NORSKE MYRSELSKAPS UNDERSØKENDE VIRKSOMHET

UNDERSØKELSE AV MYRER for industriell og teknisk utnyttelse blev iverksatt allerede sommeren 1903 og har været utført av *sekretæren*. Arbeidet har stadig været fortsatt hver vaar, sommer og høst, men der er jevnlig inkommet flere andragender, end sekretæren har kunnet overkomme. Der er i aarenes løp undersøkt et stort antal myrstrækninger i landets samtlige amter undtagen Finmarkens amt og under forskjellige forhold i vort land, saavel myrer midt i de brede bygder og inde i skogene som ytterst ute ved havet og oppe paa fjeldene. I de første aar blev der i »Meddelelserne« utgit tabelariske beretninger om undersøkte brændtorvmyrer og særlig torvstrømyrer rundt om i landet, men da tidsskriftets spalterum senere har været sterkt optat, har der ikke været plads til at indta beretninger om de undersøkte myrer; hvis samlede antal indtil utgangen av aaret 1912 beløper sig til over 900. Derimot er der for mange myrundersøkelers vedkommende utarbeidet særskilte beretninger, som efter anmodning har været tilsendt vedkommende myreiere uten at befordres i trykken. Sekretæren har ogsaa været optat med saa mange andre gjøremaal i myrselskapets tjeneste, at dette arbeide ikke har kunnet føres a jour. Myrselskapet har derfor gjentagne ganger søkt statsmagterne om bidrag til at fortsætte det av »Norges geologiske Undersøkelser« ved agronom *G. E. Stangeland* paa begyndte systematiske myrundersøkelsesarbeide, men dette er stadig blit avslaat. Undersøkelserne har derfor maattet fremmes spredt over det hele land, særlig hvor der har været utsigt til at faa anlæg istand. De hittil foretagende myrundersøkelser har blandt andet godtgjort, at der findes myrer skikket for industriell utnyttelse ogsaa i de tragter av vort land, hvor man tidligere trodde, at saadanne ikke forefandtes. Mange steds har undersøkelserne ledet til, at myrene temmelig snart er blit utnyttet.

Myrkonsulentene har ogsaa paa sine reiser undersøkt myrer skikket for opdyrkning og flere av disse er omtalt i aarsberetningene, men heller ikke for disses vedkommende har man hittil hat anledning til at utarbeide og utgi fuldstændige fortegnelser, hvilket i flere henseender kunde ha været ønskelig.

Alt i alt er der ved myrselskapets funksjonærer i de forløpne aar undersøkt over 1000 myrer.

Under myrundersøkelsene er der uttatt talrike prøver, som er blit analysert av »Statens kemiske Kontrolstationer« i Kristiania, Trondhjem og Bergen. Det første aar blev dette utført gratis, senere har myrselskapet betalt en avgift for hver analyse.

DET NORSKE MYRSELSKAPS VIRKSOMHET TIL TORVINDUSTRIENS FREMME.

ET av myrselskapets hovedformaal har været at virke for anlæg av smaa og store torvfabrikker rundt om i landet. Allerede forinden myrselskapet blev dannet hadde sekretæren begyndt at arbeide herfor, og straks efter at han hadde tiltraadt sin stilling i myrselskapets tjeneste, fortsatte han at virke end mere for torvindstriens fremme.

Denne virksomhet har væsentlig været fremmet foruten ved agitation og myrundersøkelser, som omtalt i det foregaaende, tillike ved at utarbeide overslag og rentabilitetsberegninger for foreslaaede anlæg samt ved veiledning under anlægget og driften. Desuten har myrselskapet gjort meget for at skaffe bedre maskiner og redskaper for torvdriften, foranstalte forsøk og foreta prøver, skaffe fagutdannede arbeidsformænd, lette torvindstriens kaar ved lavere fragsatser, utvide og ophjælpe markedet for avsætning av torvindstriens produkter m. m.

Der er i det hele utarbeidet omkring *80 overslag* med rentabilitetsberegninger for *nye brændtorvanlæg* og omkring *50 overslag* med rentabilitetsberegninger for *nye torvstrøfabrikker*.

Myrselskapet har i aarenes løp forsøkt at faa istandbragt *en torvindustristatistik*, hvortil der er søkt indsamlet opplysninger fra det hele land. Det har desværre hittil vist sig vanskelig at faa helt tilfredsstillende opgaver. Forhaabentlig vil det lykkes at faa disse mer utførlig til Norges Jubilæumsutstilling 1914.

Saavidt man har kunnet bringe i erfaring fandtes der i aaret 1902 *18 brændtorvanlæg* for maskinkraft. Uagtet fler senere av forskjellige grunde er blit nedlagt, er antallet nu vokset til *36 brændtorvanlæg* for maskinkraft, altsaa fordoblet.

I aaret 1902 fandtes der i hele landet, saavidt man har kunnet bringe i erfaring, *14 torvstrøfabrikker*. Antallet er nu vokset til *47 torvstrøfabrikker*, altsaa mer end tredoblet. Av frygt for overproduktion har myrselskapet i de sidste aar advaret mot anlæg av fler nye større torvstrøfabrikker og for at kunne tilfredsstille det stadig voksende behov for torvstrø, henstillet til de ældre anlæg at øke sin produktion og dermed tillike formindske produktionsomkostningene.

I aaret 1902 var der omkring *40 torvstrøslag* særlig i enkelte østenfjeldske og nordenfjeldske amter. Antallet er i 1912 vokset til *240 torvstrøslag*, altsaa seksdoblet, og findes nu i alle landets amter med undtagelse av Stavanger, Tromsø og Finmarkens amter. I Finmarkens

Torvstrølag.

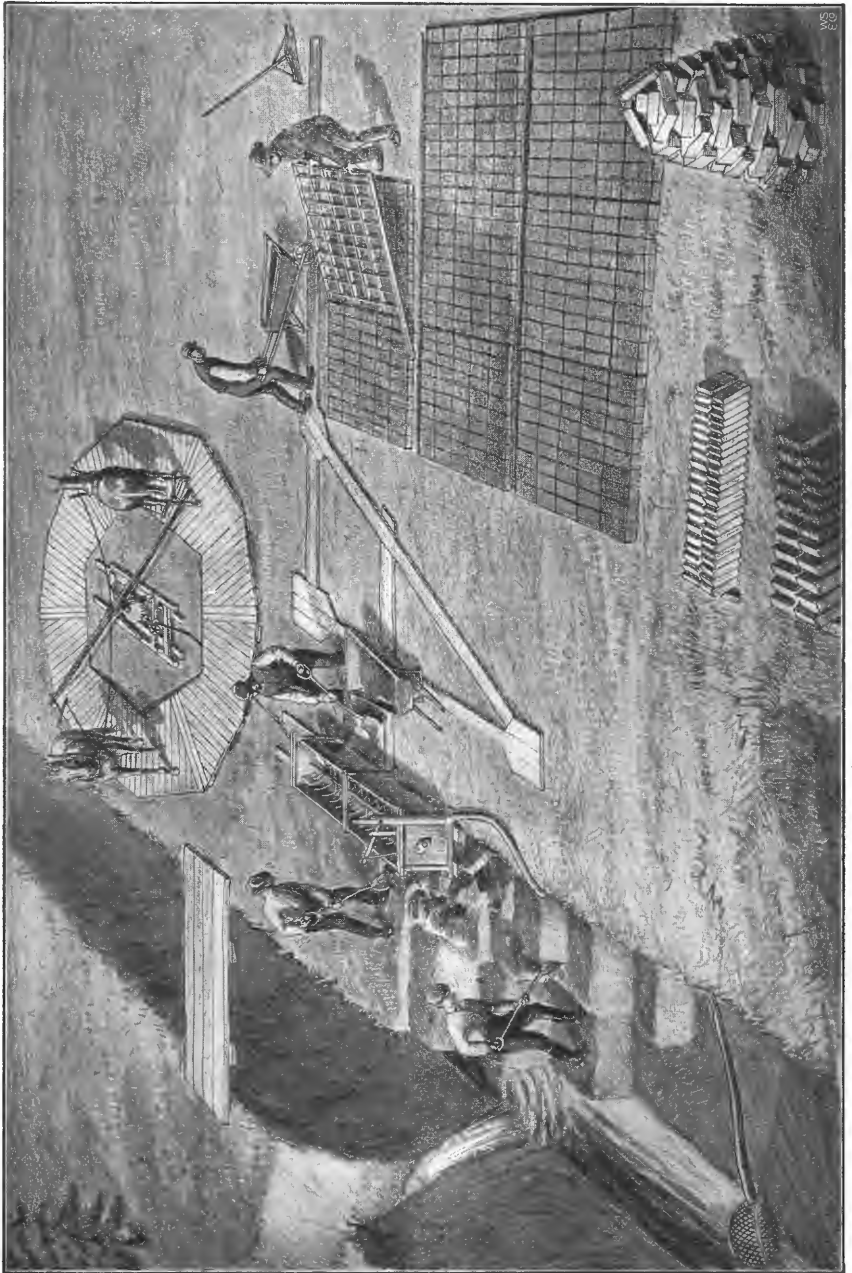

Brændtorvmaskine.

amt vil der forhaabentlig nu komme istand et anlæg ved statens bi-stand. Myrselskapet har efter anmodning utarbeidet overslag for et mindre torvstrøanlæg og proposition er iaar fremsat for Stortinget om bevilgning av bidrag av Finmarkens skogfond.

Antallet av torvstrøfabrikker og torvstrølag blir tilsammen 287 *torvstrøanlæg*. I antallet av anlæg staar Norge nu antagelig som nr. 1 i hele verden, men i samlet produktion staar vi med de mange smaa anlæg derimot langt tilbake, idet et par av de store torvstrøfabrikker i utlandet kan producere likesaa meget torvstrø i løpet av et aar, som samtlige norske torvstrøanlæg tilsammen. Vort lands store utstrækning, spredte bebyggelse og at vore myrer som oftest er smaa, er naturlige aarsaker til smaa anlæg.

Det overveiende antal torvstrølag er kommet istand ved bistand av landbruksingeniørene og amtsagronomene, uten myrselskapets direkte mellemkomst. Men paa den anden side maa det vistnok kunne indrømmes, at den agitation myrselskapet fra første stund har iverksat, i ikke ringe grad har bidrat til at vække interessen for at faa nye torvstrølag opprettet, særlig i de amter, hvor der tidligere ingen saadanne forefandtes, og hvor tilstedeværelsen av brukbare torvstrømyrer først blev paavist ved myrselskapets myrundersøkelser. I aaret 1904 utgav myrselskapet i sit tidsskrift en avhandling om torvstrøets betydning av en av utlandets første autoriteter paa dette omraade, samt en avhand-

ling om vore torvstrølag med lovutkast for dannelse av saadanne av amtsagronom *Monrad*, der hadde praktisk erfaring i at faa torvstrølag opprettet. Disse tryksaker blev spredt omkring i landet i henimot 3000 eksemplarer. Likeledes utgav myrselskapets underavdeling »Trøndelagens Myrselskap« i 1905 en brochure om torvstrø av nuværende landbrukskonsulent *O. T. Bjanes*. Herav indkjøpte Det Norske Myrselskap, som tidligere nævnt, 1000 eksemplarer, som for størstedelen er blit spredt over hele landet. Dette har utvilsomt bidrat meget sit til at nye anlæg er kommet istand.

Myrselskapet har gjort meget for at skaffe bedre *maskiner og redskaper* for torvindustrien.

Allerede fra 1903 foranstaltet myrselskapet indkjøpt hensigtsmæssige maskiner for brændtorvtilberedningen. I 1908 foretok sekretæren en reise paa Vestlandet og studerte de derværende høist forskjellige konstruksjoner av smaa brændtorvmaskiner. Senere er konstruksjonen av en forbedret liten brændtorvmaskine utsat til konkurranse. Da dette imidlertid ikke gav noget positivt resultat, har myrselskapet bistaat en mekaniker i Romedal med konstruksjonen av en saadan maskine. Denne maskine har nu været prøvet etpar somrer og viser sig at være tilfredsstillende. Blandt andre har nu Finmarkens torvopsyn indkjøpt en saadan maskine.

De maskiner, som benyttes til at sønderrive torvstrøet, var i mange henseender mangelfulde. I aaret 1905 indbød myrselskapet norske maskinfabrikanter til en konkurranseprøve om den bedste torvstrøriver. Prøverne blev foretat paa Norges Landbrukshøiskole, men resulterte i, at ingen maskine blev befundet at være anbefalelsesværdig. Myrselskapet gav da en saglig kritik over maskinerne og indbød fabrikanterne til en ny prøve i 1906. Disse prøver, som ogsaa blev foretat paa Norges Landbrukshøiskole, gav da det resultat, at ialfald enkelte maskiner kunde anbefales som brukbare, selv om ingen endnu var helt fuldkomne.

De specielle torvspader, som anvendes til strøtorvstikningen, indføres hovedsakelig fra utlandet, hvorfor myrselskapet fik et norsk firma til at fabrikere saadanne.

For muligens at kunne øke forbruket og dermed omsætningen av brændtorv, har man igangsat forskjellige *fyringsforsøk med brændtorv*.

I aaret 1906 avsluttedes endel forsøk med anvendelsen av torv som brændsel paa lokomotiver, i henhold til den før refererte stortingsbeslutning. Det viste sig ved disse forsøk vel mulig at anvende god og vel tørket maskintorv sammenblandet med stenkul for tog-tjeneste, hvortil der ikke utfordres en sterk arbeidspræstation av lokomotivet, men da statsbanerne kjøper stenkullene saa billig, at de som følge herav vanskelig kan kjøpe torven til en for torvfabrikanterne akseptabel pris, syntes resultatet av disse forsøk at faa liten praktisk betydning.

Statsbanerne har ogsaa efter myrselskapets anmodning iverksat forsøk med torv til ovnsfyring for opvarmning av jernbanestationerne,

Fra Torvbrukskurset Rustadmyren 1909.

ogsaa i henhold til før refererte stortingsbeslutning. Forsøksresultaterne viste, at mangelen paa hensigtsmæssige ovner og ildsteder har forarsaget, at torvfyringen paa flere steder blev mindre tilfredsstillende.

Fra høsten 1909 har myrselskapet igangsatt fyringsforsøk med forskjellige konstruktioner av torvovner paa myrselskapets kontor. Resultatene herav er nu blit, at der nu er konstruert torvovner, som er, om ikke helt tilfredsstillende, saa ialfald betydelig bedre end de, man tidligere hadde. De nye ovner vil med det første komme i handelen.

Under arbeidet for iverksættelse av nye torvanlæg viste der sig snart en følelig mangel paa *fagutdannede folk*. Man savnet i høi grad dygtige arbeidsformænd og arbeidere til de mange smaa anlæg. For at raade bot paa denne mangel, blev der i aarene 1905—07 av myrselskapet utdelt stipendier til norske arbeidsføre mænd, der ønsket at gjennemgaa den svenske stats torvskoles 2. afdeling. Denne utdannelse faldt imidlertid noksaa kostbar, og man mente, at den nødvendige faglige indsigt maatte kunne erholdes billigere og for et langt større antal, ved at der blev avholdt kurser i torvindustri her i landet, om mulig i forskjellige landsdeler. Den svenske torvskole utdanner desuten fortrinnsvis specialister i brændtorvfabrikation, mens det i vort land særlig var en følelig mangel paa formænd ved de mange smaa torvstrøanlæg. Det første kursus i torvindustri blev avholdt sommeren 1907 paa Rustadmyren i Vinger, hvor der netop var anlagt en større tidsmessig torvstrøfabrik og en brændtorvfabrik. Der var ved dette kursus 10 aktive

deltagere fra de forskjelligste kanter av landet. Kurset ledes av myrselskapets sekretær med assistance av et par torvingeniører ved nævnte anlæg, hvilke tidligere hadde gjennomgaat den svenske torvskole. Deltagerne blev git anledning til at foreta praktiske øvelser i saavel brændtorvfabrikation som torvstrøtilberedning, og gjennomgik alle de forskjellige arbeider fra først til sidst. Der avholdtes likeledes foredrag om torvindustri for kursets deltagere. Et lignende kursus avholdtes paa Rustadmyren sommeren 1909. Der var da anmeldt 19 aktive deltagere, men 6 blev forhindret fra at møte, saa at der ialt blev 13 aktive deltagere fra Hedemarkens, Kristians, Buskeruds, Lister og Mandals, Stavanger, Nordlands og Tromsø amter. Desuten møtte for kortere eller længere tid 14 passive deltagere, hvorav 1 fra Nordlands amt. Kurset varet i 2 uker. Foruten foredrag om torvdrift blev der ogsaa ved dette kursus avholdt foredrag om myr dyrkning av myrkonsulent *Glærum*. Det tredje torvkursus avholdtes ved Ullermyrens Torvfabrik, Løiten, sommeren 1910, og deltok da 15 deltagere. Da det senere har været vanskelig at finde et passende sted for torvkurset, og sekretæren har været sterkt optat med reiser og andre gjøremaal, har der ikke været avholdt flere kurser.

Myrselskapet har ogsaa arbeidet for at faa *nedsat jernbanefragtsatsene* for brændtorv og torvstrø. Efter foranledning fra myrselskapet og i henhold til den tidligere refererte stortingsbeslutning av 17. februar 1904, besluttet Stortinget i 1904 jernbanefragtene for brændtorv nedsat med flere procent. Torvstrø var allerede for flere aar siden nedsat i laveste fragtklasse. I 1909 blev der truffet en saadan overenskomst mellem hovedbanen og statsbanerne, at brændtorv ved sendinger paa

mindst 10 000 kg. pr. vogn fragtberegnes efter samme takstklasse som for sendinger paa mindst 5000 kg. lokalt paa statsbanerne bestemt. Myrselskapet har henstillet til Arbeidsdepartementet at foranledige en yderligere fragtnedsættelse, og dette behandles nu av den sittende jernbanefragtkomiteé.

Myrselskapet har ogsaa arbeidet for at fremme *salget av brændtorv*, og der er nu oparbeidet et marked for brændtorv i flere av vore byer, særlig i Kristiania.

For om mulig at skaffe et større marked for torvstrøindustrien og derved muliggjøre, at endnu flere større anlæg kan komme istand, har myrselskapet arbeidet for *eksport av torvstro*, særlig torvmuld, for hvilken det har vist sig vanskelig at skaffe tilstrækkelig hjemmemarked. I 1910 eksportertes forsøksvis et par tusen baller torvmuld til de Kanariske øer.

For at skaffe *billige laan* til torvmyrenes industrielle utnyttelse, har myrselskapet indtil videre faat Landbruksdepartementet til at tilstaa saadanne laan av bygdemagasinfondet mot herredsstyregaranti, og flere torvfabrikker har benyttet sig herav.

I fuld forstaaelse av, at torvdrift, avhængig av lufttørkning, som den er, i mange henseender er meget ufuldkommen, og da der foregaar et intenst arbeide over hele verden for at indføre forbedringer, søker myrselskapet efter bedste evne at *følge med i utviklingen* rundt om i verden. Sekretæren har i de forløpne aar, iberegnet stipendiereisen 1901, foretat i det hele 12 utenlandsreiser, dels for at besøke torvindustrielle anlæg og studere torvdriften, dels for at være tilstede ved utenlandske myrselskapers aarsmøter. Av disse reiser har 2 været foretat med offentlig stipendium, 4 reiser er foretat ved private midler og de øvrige paa myrselskapets bekostning.

DET NORSKE MYRSELSKAPS VIRKSOMHET TIL MYRDRYKNINGENS FREMME.

MYRSELSKAPETS viktigste hovedformaal er at virke for myrenes opdyrkning. En av de forannævnte forberedende komiteer var, som nævnt, nedsat utelukkende med denne virksomhet for øie. Torvindustrien er jo ogsaa kun en forløper for myr dyrkingen, idet de aller fleste myrer, som egner sig for industriel utnyttelse, lar sig opdyrke efter avtorvningen.

Denne virksomhet har væsentlig været fremmet foruten ved agitation og myrundersøkelser, som omtalt i det foregaaende, tillike ved at gi gaardbrukere veiledning i de mest hensigtsmæssige myr dyrkningsmetoder og ved at anstille forsøk først og fremst paa myrselskapets

forsøksstation paa Mæresmyren og dernæst ved anlæg av større og mindre forsøksfelter rundt om i landet. Myrselskapet har ogsaa andrat statsmagterne om bidrag til at utdeles som præmiebidrag til myrdrkning, men dette er blit avslaat med den begrundelse, at den slags virksomhet bør overlates de stedlige myrselskaper og landhusholdnings-selskaper.

Myrselskapet mottok vaaren 1904 tilbud fra et æret medlem, hr. grosserer *Moritz Fraenckel*, Gøteborg, om at erholde kunstgjødsel levert gratis og fragtfrit ved hvilkensomhelst jernbanestation eller dampskibs-stoppested i landet, for at myrselskapet hermed kunde foreta *gjødslingsforsøk paa myr*. For at faa mest mulig ensartethet i forsøkene, blev amsagronom *K. Monrad* ansat som forsøksleder for denne virksomhet og utarbeidet en fælles plan for forsøkene, likesom han ogsaa samlet og bearbeidet resultatene til offentliggjørelse. Efter utgaat bekjendtgjørelse indkom 127 andragender om at bli tillagt saadanne forsøk. Der blev i 1904 anlagt ca. 50 forsøksfelter paa myr. Det følgende aar økedes antallet til noget over det dobbelte, og felterne var da spredt omkring i alle amter med undtagelse av Nedenes amt. Ved utgangen av aaret 1905 blev amsagronom *Monrad* av mangel paa tid nødt til at frasi sig stillingen som forsøksleder i myrselskapets tjeneste, og forsøksvirksomheten i den tidligere utstrækning maatte derfor nedlægges. *Bestyrerne av statens kemiske kontrolstationer* paatok sig imidlertid hver i sit distrikt at foreta et begrænset antal forsøk paa myrselskapets bekostning. I 1905 paabegyndte direktør *J. Hirsch* dyrkningsforsøk paa *Sellsmyrene* i *Gudbrandsdalen* og fortsatte hermed det følgende aar.

Myrsakens agrikulturelle side var saaledes i myrselskapets første virkeaar forholdsvis litet paaagtet. Mangelen paa en specialist i myrdrkning, som helt kunde ofre sig for denne virksomhet, hadde mer end en gang været følelig, hvorfor myrselskapet i aaret 1906 tok skridt til at faa dette savn avhjulpet. Myrselskapets styre og repræsentantskap besluttet i møte den 10. februar 1906 at stille 1200 kr. av myrselskapets private formue til disposition som reisestipendium for en yngre mand med høiere agronomisk utdanning, for at han ved studiereiser i Sverige, Danmark og Tyskland kunde erhverve kyndighet i myrdrkning. Stipendiet blev først tildelt daværende landbruksingeniør-assistent *O. T. Bjanes*, men da han kort efter blev konstituert som landbrukskonsulent i Landbruksdepartementet, blev stipendiet overtat av landbrukskandidat *O. Glærum*, som saa sommeren 1906 foretok en reise i Sverige, Danmark, Preussen, Bayern og Østerrike. Da saa Stortinget for budgetterminen 1907—1908 bevilget 1500 kr. til løn og reiseutgifter for en specialist i myrdrkning mot tilsvarende bidrag av selskapets egne midler, blev hr. *Glærum* ansat som myrselskapets myr-konsulent fra 1. april 1907. Den 30. april 1910 forlot imidlertid myr-konsulent *Glærum* myrselskapets tjeneste, idet han blev ansat som forsøksleder ved den av staten oprettede forsøksstation paa fastmark i det nordenfjeldske. Fra 1. april 1910 ansattes landbrukskandidat *Fon Lende*

Njaa som myrkonsulent og bestyrer av myrselskapets forsøksstation paa Mæresmyren, og foretok sommeren samme aar en studiereise paa myrselskapets bekostning til Sverige og Danmark.

For myrkonsulenten blev der utfærdiget følgende instruks:

»*Myrkonsulenten* har som myrselskapets tjenestemand at forsøke at samle alle kjendte erfaringer paa myrskulturens omraade her i landet, saavel gode som slette, og ved studium av forholdene, hvorunder erfaringerne er høstet, at komme til klarhet over aarsakene til de forskjellige resultater.

Ved saadant planmæssig spesialisert arbeide vil man opnaa en oversigt over myrskulturens stilling i de forskjellige landsdeler og konsulenten selv dygtiggjøre sig for sin gjerning.

Paa grundlag av de høstede erfaringer i forbindelse med utførte botaniske, fysiske og kemiske undersøkelser av myrene og ganske enkle dyrkningsforsøk skal myrkonsulenten gi raad om myrenes dyrkning.

Denne art av dyrkningsforsøk anstilles ganske enkle til løsningen av det specielle myrfelts gjødslingsbehov og kalkningsbehov m. m., og konsulenten skal være gaardbrukere, som ønsker saadanne smaa felter anlagte, behjælpelig med planernes utarbeidelse, saa forsøket virker efter sin hensigt. Desuten bør han paase, at flest mulig saadanne felter blir lagt paa saadanne steder, at de samtidig kan tjene som demonstrationsfelter for naboer og andre og paa den maate søke at vække interessen for myrdryrkingen i sin almindelighet som sansen for et planmæssig arbeide gjennom anstille av forsøk.

Dernæst skal myrkonsulenten forestaa planlægningen og saavidt mulig anlæg av de større og langvarigere forsøksfelter, som har til hensigt at løse spørsmål paa myrdryrkingens omraade, hvilke kræver en længere aarrække til sin besvarelse, som f. eks. avgrøftningsspørsmål, spørsmål vedrørende bearbeidningsmaater, jordforbedringsmidler, saatids og varietetsforsøk med planter m. m. Konsulenten har at paase, at saadanne felter anlægges i karakteristiske klimazoner, og at jordbund og plantebestand paa feltene blir fagmæssig undersøkt.

Myrkonsulenten har at bestyre myrselskapets forsøksstation for myrdryrkning paa Mæresmyren, at utarbeide planer for forsøkene og være tilstede under feltenes anlægning og høstning.

Han har at beregne samtlige forsøksresultater fra saavel de spredte felter som forsøksstationen og avgi beretning og regnskap for samme.

Myrkonsulenten skal i størst mulig utstrækning paa forlangende reise til gaardbrukere og andre, som ønsker veiledning i myrdryrkning. Han skal være rekvirentene behjælpelig med undersøkelse av myrene om disse egner sig til dyrkning eller andet bruk.

Han skal utarbeide dyrkningsplaner og omkostningsoverslag for dyrkingen og i det hele bistaa myrdryrkeren med al den veiledning, han kan gi paa myrdryrkingens omraade.

Paa reiserne skal konsulenten paa forlangende og efter eget ini-

Forsøksstationen paa Mæresmyren vaaren 1908.

tiativ holde foredrag om myrdrkning, dels for at undervise folk om myrenes dyrkning og dels for at vække interesse for dyrkningssaken.

Konsulenten har som foredragsholder at delta i landbrukskurser og om mulig foranstalte avholdt kurser i myrdrkning, helst i forbindelse med demonstrationer og paavisninger paa de ovenfor nævnte forsøksfelter eller paa andre steder, hvor der er noget at se og lære paa myrdrkningens omraade.

Myrkonsulenten har paa sine reiser at ha sin opmerksomhet henvendt paa, om der i distriktene forefindes mergel- og kalkstensforekomster og at foranstalte og foreta undersøkelser av disse samt undersøkelser efter nye forekomster, saa langt tid og anledning tillater.«

Omtrent samtidig med at der var ansat myrkonsulent mottok myrselskapet anmodning fra Nordre Trondhjems Amts Landhusholdningsselskap samt fra amtets landbruksskole om at anlægge *en forsøksstation for myrdrkning paa Mæresmyren* i Sparbu. Landhusholdningsselskapet hadde indtil videre bevilget 400 kr. aarlig til en saadan forsøksstation paa betingelse av, at Det Norske Myrselskap overtok stationens oprettelse og drift. Myrselskapet besluttet at motta dette tilbud. Driftskostningene var beregnet til foreløbig 1000 kr. aarlig, saa myrselskapets tilskud indtil videre skulde bli 600 kr. aarlig. Som nævnt i instruksen for myrkonsulenten, blev denne forpligtet til at ta bopæl paa Mære og forestaa forsøksstationens drift.

Der blev av Mære landbruksskole overlatt 50 maal myr til disposition for forsøksvirksomheten, foreløbig paa 15 aar. Man maatte fra først av begynde med et meget begrænset forsøksareal, men man har litt efter litt utvidet dette, indtil det hele nu er opdyrket. Det myrareal, myrselskapet disponerer over, er i aaret 1912 yderligere utvidet til ca. 250 maal, idet Justisdepartementet har overlatt myrselskapet tilleie ca. 200 maal av statens eiendom paa Mæresmyren for en aarlig avgift av 50 kr. Storstedelen av det nye areal ligger mellom det gamle og helt frem til jernbanelinjen. Høsten 1912 er 21,5 maal av det nye areal opdyrket, saaat myrselskapet nu i det hele har dyrket

Forsøksstationen paa Mæresmyren sommeren 1908.

Havevekster avlet paa Forsøksstationen paa Mæresmyren 1908.

Forsøksstationen paa Mæresmyren 1909.

Mæresmyrens avgrøftning ved straffanger.

Fangebarakken paa Mæresmyren.

Forsøksstationen sommeren 1910.

op 71 maal av Mæresmyren. Sommeren 1909 blev der paa forsøksstationen opbygget en laave, som nu er blit for liten, saaat der med det første maa bygges en ny større laave paa det nye areal. Likeledes er der i aarenes løp anskaffet forskjellige landbruksmaskiner og redskaper samt en hest.

I henhold til forannævnte Stortingsbeslutning av 17. februar 1904 blev sommeren samme aar *straffanger* for første gang anvendt i nogen større utstrækning til arbeider i det fri, nemlig til forskjellige arbeider i Værdalsskredet. Da forsøket faldt heldig ut blev det allerede da antydnet og av myrselskapet gjentagne ganger gjort opmerksom paa, at større myrstrækninger maatte avse et passende arbeidsfelt for straffefangene, særlig da myrene ofte har avsondret beliggenhet. Denne tanke blev saa realisert ved Mæresmyrens avgrøftning og delvis ved opdyrkingen av myrselskapets forsøksfelter.

Paa Det Norske Myrselskaps forsøksstation paa Mæresmyren er der anlagt en mangeartet forsøksvirksomhet omfattende avgrøftningsforsøk, gjødslingsforsøk, kalkningsforsøk, sortforsøk, saatidsforsøk, bakteriesmitningsforsøk m. m.

a   b   c   d   e   f   g

Gjødsling pr. maal :

Grønnavrcavling pr. maal :

a)	Ugjødset									354	kg.
b)	80 kg. kainit									394	»
c)	90 » tomasfosfat									545	»
d)	60 » — + 50 kg. kainit									630	»
e)	90 » — + 80 — —									686	»
f)	120 » — + 110 — —									722	»
g)	90 » — + 80 — — + 20 kg. norgesalpeter									751	»

Forsøksstationen paa Mæresmyren 1910.

Gjødslingsforsøk til grønnavre.

Efter at der var ansat en myrkonulent begynde myrselskapet ogsaa at gjenopta forsøksdrift utenfor den faste forsøksstation. Der anlagdes allerede sommeren 1907 et *større forsøksfelt* paa Stavanger amts landbruksskole paa Nærstrand i Ryfylke foruten 7 *små forsøksfelter* rundt om i landet. Senere er denne virksomhet utvidet saaat der nu er 63 *spredte forsøk* rundt om i landet, hvorav 9 drives sammen med »Kristianssands og Oplands Jorddyrkningselskap« og foruten avgrøftningsforsøksfeltet ved Stavanger amts landbruksskole er der anlagt et lignende i forbindelse med en mindre forsøksstation for myrdrkning i Trysil. Denne er nu paa 10 maal og Trysil herredsstyre bevilger her til 100 kr. aarlig i bidrag til myrselskapet. Dyrkningsforsøkene paa Sellsmyrene er stadig fortsat under myrkonulentens ledelse og det skyldes ikke mindst myrselskapets agitation og arbeide, at disse utstrakte myrer nu under Otta—Domaasbanens bygning blir avgrøftet, likesom at grundeierne er blit enige om i fællesskap at opdyrke myren. Kristians amts landhusholdningsselskap har i de senere aar bevilget myrselskapet et bidrag av 50 kr. aarlig til dyrkningsforsøkene paa Sellsmyrene. Myrselskapet har ogsaa under overveielse at paabegynde dyrkningsfor-

Myrdrkningsfondets myrer i Nærø, sommeren 1911.

søk paa høit over havet beliggende myrer. Mange av de spredte for søk har uten ekstrautgifter kunnet inspiceres av myrkonsulenten paa hans reiser for dels paa stedet at gi veiledning i myrdrkning, dels for at holde foredrag.

Veiledning i myrdrkning har været foretat av myrkonsulenten i den utstrækning, som tiden har tillatt. Bortset fra undersøkelser og veiledning vedrørende enkelte større myrer blev der sommeren 1907 git veiledning i avgrøftning og dyrkning av tilsammen ca. 760 maal myr, der blev utnyttet ved privat foretagsomhet. Det følgende aar var arealet tilsammen 630 maal, bortset fra de større myrer. Senerehen er denne virksomhet efterhaanden avtat efterhvert som forsøksstationen er blit utvidet, idet myrkonsulenten derved er blit mer og mer optat med forsøksvirksomheten.

Sammen med »Selskapet til Emigrationens Indskrænkning« har Det Norske Myrselskap i aarene 1911 og 1912 indsamlet penger til et *Myrdrkningsfond*, hvortil der nu er tegnet 15050 kr. Herav har *D. M. Kongen og Dronningen* bidrat med 5000 kr. Hensigten med myrdrkningsfondet er at indkjøpe myrstrækninger, delvis opdyrke disse og derefter sælge dem igjen til selveierbruk, hvorefter fondet paany benyttes til indkjøp og opdyrkning av andre myrstrækninger. Der er nu indkjøpt store myrarealer i Nærø herred Ytre Namdalen. Sommeren 1912 er der gravet en større aapen hovedkanal paa noget over 500

m.s. længde og noget over 1100 m. lukkede og næsten 600 m. aapne grøfter foruten at et større areal av myrene er ryddet og pløiet. Til vaaren 1913 vil de første parceller bli bebygget. De indkjøpte myr-arealer er sommeren og høsten 1912 opmaalt og kartlagt av myrkonsulenten, der tillike har planlagt og ledet arbeidet.

Til forsøksvirksomheten har myrselskapet mottat som gave norgesalpeter fra Norsk Hydro-Elektrisk Kvælstofaktieselskap og kalisalte m. m. fra Moritz Fraenckel & Co., Gøteborg, ved disse firmaers salgsgent hr. Hans Brun, Kristiania.

DET NORSKE MYRSELSKAPS VIRKSOMHET FOR OPMUNTRING TIL MYRSTRÆKNINGERS UTNYTTELSE

I henhold til myrselskapets love, skal myrselskapet opmuntre til nyttiggjørelse av vore myrer ved præmier, naar det har midler dertil. Denne virksomhet har da ogsaa været iverksat i den utstrækning, som midlerne har tillatt.

Præmierne er ikke ment at være nogen understøttelse men derimot en *opmuntring til fortsat arbeide*. Præmieutdeling fandt første gang sted i 1906 og i aarene 1906—1909 har der aarlig været utdelt nogen præmier, de fleste paa 50 kr., undtagelsesvis 100 kr. præmier. Disse præmier har særlig været utdelt til gaardbrukere for god behandling av myr, men flinke myrarbeidere er ogsaa blit præmiert av myrselskapet. I det hele er der utdelt 13 præmier til et samlet beløp av 850 kr. I aarene 1910—1912 har myrselskapets indskrænkede pengemidler ikke tillatt utdeling av præmier.

I en noget større utstrækning er der siden aaret 1906 regelmæssig utdelt *diplomer* for fortjenester av myrsaken. Saadan utmerkelse er ogsaa blit tildelt mænd som paa anden maate har virket for myrsakens fremme, saaledes til formændene i de stedlige myrselskaper, til amtsagronomer og andre reisende landbruksfunktionærer, samt til torvfabrikanter, maskinfabrikanter og andre. I aarene 1906—1912 er der i det hele utdelt 33 diplomer.

Myrselskapets styre har ogsaa hat under overveielse at faa istand en *medalje* til at utdeles paa utstillinger og ved andre anledninger. Men av hensyn til myrselskapets indskrænkede pengemidler er dette indtil videre stillet i bero.

DET NORSKE MYRSELSKAPS VIRKSOMHET FORØVRIG

OGSAA paa forskjellige andre maater har myrselskapet søkt at virke til myrsakens fremme.

Saaledes kan nævnes at myrselskapet har søkt at formidle *salg av myrer*. Salgbare myrer er av myrselskapet blit avertert i »Meddelelserne« og er blit solgt uten utgifter for kjøper eller sælger, idet myrselskapet kun paa anmodning har git de eventuelle sælgere opplysninger om myrenes beskaffenhet m. m. samt om myreienes navn og adresse m. v., hvorefter det forretningsmæssige ved salgene har fundet sted uten myrselskapets bistand.

Likeledes har myrselskapet git eventuelle kjøpere og sælgere av brændtorv og torvstrø forønskede opplysninger.

Myrselskapet har etterhaanden anskaffet et rikholdig *bibliotek* omfattende den viktigste ældre og nyere litteratur paa torvbrukets og myr- dyrkingens omraader. Heri er indlemmet P. Chr. Asbjørnsens myr- bibliotek, som er overlatt myrselskapet av Landbruksdepartementet. Det hænder ofte, at videnskapsmænd, teknikere, industridrivende, gaardbrukere og forretningsmænd henvender sig til myrselskapet for at erholde opplysninger, som kun kan skaffes gjennem faglitteraturen.

Myrselskapet har ogsaa sanlet sammen et interessant *myrmuseum*, som kan besees paa myrselskapets kontor.

STEDLIGE MYRSELSKAPER

FORUTEN før omtalte *Bergens Myr dyrkningsforening*, der var kommet i stand før Det Norske Myrselskap blev stiftet, er senere kommet til:

Trøndelagens Myrselskap, som stiftedes efter indbydelse av »Trondhjems Tekniske Forening« paa et møte i Trondhjem den 23. april 1904, hvor det tillike blev besluttet, at selskapet skulde slutte sig til Det Norske Myrselskap som en selvstændig underavdeling.

I begyndelsen virket dette selskap væsentlig ved agitation for myrsaken og undersøkelse av myrforekomster. Selskapet har hele tiden abonnert paa »Meddelelser fra Det Norske Myrselskap« for sine samtlige medlemmer. I aaret 1905 utgav selskapet en brochure »Om Torvstrø« av nuværende landbrukskonsulent *O. T. Bjanes*. Selskapet har endvidre latt opta et kart over Heimdalsmyrene i forbindelse med myrens undersøkelse og forslag til opprettelse av et moderne *brændtorv- anlæg*. Fra aaret 1906 har selskapet latt anstille en række gjødslings- forsøk paa myr under ledelse av landbrukskemiker dr. *E. Solberg*. I aaret 1907 ansatte selskapet gaardbruker *O. L. Kolstad* som *vandrele-*

TRØNDELAGENS MYRSELSKAP
GJØDSLINGSFORSØK PAA USTMYREN, HEIMDAL 1906
 VISENDE BETYDNING AV KVÆLSTOFGJØDNING
 PAA NYDYRKET MYR

Nr. 1.   Nr. 2.   Nr. 3.   Nr. 4.   Nr. 5.   Nr. 6.

Avling (grønfor) pr. maal (10 ar)

Nr. 1.	Nr. 2.	Nr. 3.	Nr. 4.	Nr. 5.	Nr. 6.
1325 kg.	483 kg.	930 kg.	1225 kg.	490 kg.	254 kg.

Gjødsling pr. maal (10 ar):

80 kg. thomasfosfat.	80 kg. thomasfosfat.	80 kg. thomasfosfat.	80 kg. thomasfosfat.	80 kg. thomasfosfat.	80 kg. thomasfosfat.
25 » 37 %'s kalgjødning.	25 » 37 %'s kalgjødning.	25 » 37 %'s kalgjødning.	25 » 37 %'s kalgjødning.	25 » 37 %'s kalgjødning.	25 » 37 %'s kalgjødning.
15 » chilisalter.	15 » chilisalter.	15 » chilisalter.	15 » chilisalter.	10 læs naturlig gjødsel.	
400 » kalk.	400 » kalk.	400 » kalk.			
80 læs ler.	80 læs ler.		80 læs ler.		

Otterdals Torvstrøfabrik, Hægeland.

rer i torvbruk. Fra aaret 1908 har selskapet hovedsakelig virket ved utdeling av *premiebidrag til opdyrking av myr* i likhet med Bergens Myrdyrkningsforening.

I løpet av 4 aar, fra 1908 til 1911, har selskabet utdelt 5660 kr., hvorved ca. 615 maal myr dels er og dels vil bli opdyrket.

Fra aar 1909 har selskapet hat statsbidrag 1000 kr. aarlig.

Selskapets formand har hele tiden været landbruksingeniør *G. Arentz*.

Medlemsantallet er 140, hvorav 36 livsvarige.

Kristiansands og Oplands Jorddyrkningsselskap blev stiftet i Kristianssand S. den 19. December 1905. Selskapet samarbeider med Det Norske Myrselskap og abonnerer paa et antal av myrselskapets »Meddelelser« for sine medlemmer.

Jorddyrkningsselskapet har ogsaa blandt andet til opgave at virke for myrenes utnyttelse i distriktet.

Efter jorddyrkningsselskapets anmodning foretok Det Norske Myrselskaps sekretær sommeren 1906 og sommeren 1908 reiser i Kristiansands opland for at undersøke derværende myrer og utarbeide forslag til myrenes utnyttelse. Dette resulterte i anlæg av *Otterdals Torvstrøfabrik* ved Hægeland st., idet jorddyrkningsselskapet sat sig i spidsen for aktietegningen. Dette torvstrøanlæg er blit meget populært i distriktet og har vist sig at ha avhjulpet et længe følt savn. Der er senere opprettet flere mindre torvstrølag i flere andre herreder.

Det Norske Myrselskaps myrkonsulenter har i aarenes løp gjen-
tagne ganger efter anmodning av jorddyrkningsselskapet foretat befarin-
ger i distriktet, git veiledning i myr dyrkning og bistaaet med anlæg av
forsøksfelter. Fra aaret 1910 har jorddyrkningsselskapet ansat egen
reisesekretær og forsøksleder som samarbeider med myrselskapets tjene-
stemænd. Sammen med myrselskapet har jorddyrkningsselskapet nu 9
spredte forsøk paa myr.

I de forløpne aar har jorddyrkningsselskapet utdelt som bidrag
1286 kr., hvorav en stor del som præmiebidrag til opdyrkning av myr.

Jorddyrkningsselskapets statsbidrag for indeværende budgettermin
er 4250 kr.

Medlemsantallet er 809, hvorav 28 livsvarige.

Formand har hele tiden været jorddyrkningsselskapets stifter post-
mester *P. Valeur*.

NYE MEDLEMMER

KAN TEGNES VED HENVENDELSE TIL

DET NORSKE MYRSELSKAPS KONTOR

AARSPENGER 2 KR.

ENGANG FOR ALLE 30 KR.
